

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2013-06-13
Stockholm

Mål nr
M 939-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2013-01-08 i mål nr M 2586-11, se bilaga A

KLAGANDE

BIM Kemi Sweden Aktiebolag

Ombud: M P och C R A

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad verksamhet vid BIM Kemi Sweden AB:s anläggning i Stenkullen i Lerums kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens deldom endast på så sätt att det slutliga villkoret 2 ska ha följande lydelse.

- pH-värdet i utgående dagvatten som avleds till Sävån ska ligga inom intervallet 5-9 och turbiditeten ska understiga 3 FNU (Formazine Nephelometric Unit) - enheter.
-

Dok.Id 1065854

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

BIM Kemi Sweden Aktiebolag (BIM Kemi) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom den 8 januari 2013 jämte rättelse av den 15 januari 2013, ska upphäva villkor C2. Om Mark- och miljööverdomstolen kommer fram till att villkor avseende dagvattens pH-värde och turbiditet ska föreskrivas för verksamheten har BIM Kemi i andra hand yrkat att villkor C2 ska justeras på så sätt att det lägre pH-värdet ändras från 6,5 till 5 med en lydelse enligt följande;

- pH-värdet i utgående dagvatten som avleds till Sävån ska ligga inom intervallet 5-9 och turbiditeten ska understiga 3 FNU (Formazine Nephelometric Unit) – enheter.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört bl.a. följande. Villkoret C2 är oskäligt betungande och uppenbart strängare än vad som krävs i förhållande till de konsekvenser villkoret innebär för BIM Kemis verksamhet. Det saknas skäl att föreskriva villkor för BIM Kemis verksamhet avseende pH-värdet i utgående dagvatten. Genom att dagvattnet inte påverkas av BIM Kemis verksamhet har BIM Kemi vidare inga faktiska möjligheter att efterkomma villkor C2. Om Mark- och miljööverdomstolen skulle komma fram till att villkor avseende pH-värde i utgående dagvatten ska föreskrivas för verksamheten måste den nedre gränsen för pH-värdet i vart fall justeras till pH 5.

Såvitt det kan förstås har det skett en missuppfattning av hur dag- respektive spillvattnet hanteras på anläggningen. Dagvattenhanteringen går till på följande sätt. Allt dagvatten som uppkommer på BIM Kemis gårdsplan samlas upp i en dagvattentank (30 m³) som är nedgrävd utefter Plåtvägen. Från dagvattentanken leds en kontinuerlig delström till reningsverket där pH och turbiditet kontrolleras. Om pH-värdet ligger inom intervallet 5-9 och turbiditeten understiger 3 FNU-enheter pumpas dagvattnet ut till ett bitvis kulverterat dike och därefter vidare till Sävån. Om de angivna värdena överskrids leds vattnet vidare för behandling till BIM Kemis reningsverk.

Gårdsplanen utgör en invallad yta. I en normalsituation utgörs dagvattnet från gårdsplanen enbart av regnvatten. De ämnen som skulle kunna läcka ut på gårdsplanen och förorena dagvattnet är sådana ämnen som hanteras i storcontainrar (med en volym av en m³) på lastbryggan. Dessa ämnen utgörs främst av ättiksyra, natriumhydroxid och emulgeringsmedel (bestående huvudsakligen av olika polymerer). Dagvattnet påverkas inte av BIM Kemis produktion inomhus. De ämnen som eventuellt skulle kunna förorena dagvattnet är desamma som hanteras i produktionen och som reningsverket är konstruerat för att behandla. Förorenat spill kan således behandlas i det interna reningsverket. Renat dagvatten återanvänds därefter i produktionen och går således aldrig ut i Säveån. Rent teoretiskt skulle renat dagvatten kunna överföras till spillvattennätet. En sådan situation skulle kunna uppstå om uppkomst av förorenat dagvatten sammanfaller med att tanken för renat vatten är full samtidigt som behov av vatten inte finns i produktionen. Sannolikheten för att detta ska ske bedöms dock som liten.

Vid olycka eller spill skulle de ovan angivna ämnena kunna ledas ner i dagvattensystemet. Risker för att en olycka eller spill skulle kunna ske bedöms dock som mycket liten. Bolaget har vidare rutiner och skyddsåtgärder som minskar risken för spridning av ett eventuellt spill.

Regnvattens pH-värde är normalt under 6, men när regnvatten rinner över olika typer av marktytor neutraliseras vattnet. Dagvattens pH-värde varierar beroende på nederbördsmängd, markytornas beskaffenhet m.m. Vid snösmältning och stora nederbördsmängder kan dagvattnets pH-värde bli lägre (surstötter). Bolagets mätningar visar att pH-värdet på dagvatten från gårdsplanen vanligen ligger mellan 6 och 7, men både lägre och högre värden förekommer vid enstaka tillfällen. Genom att inga ämnen hanteras på gårdsplanen är dagvattnet opåverkat av BIM Kemis verksamhet. Detta innebär att BIM Kemi kan komma att behöva pH-justera dagvatten trots att detta inte påverkats av BIM Kemis verksamhet. Ett sådant villkor blir oskäligt betungande och uppenbart strängare än vad som krävs i förhållande till de konsekvenser villkoret medför för BIM Kemis verksamhet. Det bör även påpekas att regnvattnets pH-värde i Göteborgsområdet är ca 5 (Miljöförvaltningen, Göteborgs stad, 2011, Luftkvaliteten i Göteborgsområdet R:2012:12). Det som avgör pH-värdet i Säveån är pH-värdet på det

regnvatten som faller inom Säveåns avrinningsområde samt avrinningsområdets karaktär. Dagvatten med ett pH-värde lägre än 6,5 (men högre än larmgränsen 5) som avrinner från BIM Kemis gårdsplan kommer inte att påverka pH-värdet i Säveån mer än vad vanligt regnvatten gör.

Eftersom inga ämnen hanteras på gårdsplanen förorenas inte dagvattnet av BIM Kemis verksamhet. Vidare avleds inte dagvatten som behandlats i BIM Kemis reningsanläggning till dagvattennätet. Villkor P2 är därmed i praktiken obehövt och kommer inte att fylla någon funktion. Genom att villkor P2 endast gäller under provotid och dessutom inte får någon faktisk verkan på BIM Kemis verksamhet, har BIM Kemi valt att renodla överklagandet på så sätt att endast villkor C2 överklagas. Villkor P2 kommer i stället att hanteras inför prövningen av slutligt villkor efter provotidens utgång.

YTTRANDE FRÅN REMISSINSTANSER

Havs- och vattenmyndigheten har tillstyrkt att villkor C2 ändras på så sätt att pH på utsläpp till dagvatten inte får understiga 6 samt anfört bl.a. följande. Säveån är ett avrinningsområde med höga skyddsvärden och ån är skyddad som Natura 2000-område främst för sin unika laxstam. Bevarandestatusen för denna art ska säkerställas på lång sikt. Det är ett faktum att anläggningen finns på platsen och att verksamheten bedrivs där, vilket innebär att dagvattnet påverkas av det ansökta företaget. Den beskrivna gårdsplanen bedöms således tillhöra det ansökta företaget och får omfattas av den aktuella prövningen. Sökandens förslag medger en sämre miljö kvalitet på verksamheten och avviker från pH-värden angivna i fisk- och skaldjursdirektivet.

Gryaab har tillstyrkt BIM Kemis andrahandsyrkande och anfört bl.a. följande. I ansökan och vid domstolsförhandlingarna framgick inte att det aktuella dagvattnet normalt är opåverkat av BIM Kemis verksamhet. Gryaab utgick från att dagvattnet var påverkat av BIM Kemis verksamhet eftersom pH varierade kraftigt och föreslog därför ett lägsta värde på pH i dagvattnet till 6,5 av hänsyn till material i dagvattensystemet. Senare har framkommit att det dagvatten som leds från BIM Kemis anläggningar normalt inte är påverkat av verksamheten alls. Villkor för normalt dagvatten behövs givetvis inte. Bolaget har dock konstruerat dagvattensystemet så att dagvatten leds till

en dagvattentank varifrån en delström pumpas till lokalen för BIM Kemis reningsverk för processvatten och där mäts pH och turbiditet. Detta görs för att kunna lokalisera eventuella utsläpp på gården. Om ett utsläpp sker pumpas dagvattnet till BIM Kemis reningsverk för processvatten och vattnet används därefter i produktionen. Detta torde innebära att enbart opåverkat dagvatten leds till Säveån och normalt dagvatten kan som BIM Kemi påpekar variera i pH beroende på ett antal naturliga parametrar.

Uppenbarligen har dock BIM Kemi bedömt att utsläpp kan ske på gården varför det kan finnas anledning att ha ett villkor för dagvattenkvalitet som leds till Säveån för att garantera rätt inställningar i systemet som styr om dagvattnet ska gå till reningsverket eller till Säveån.

Miljö- och byggnadsnämnden i Lerums kommun har tillstyrkt BIM Kemis andrahandsyrkande och har anfört bl.a. följande. Det framgår bl.a. av miljökonsekvensbeskrivningen att dagvattnets sammansättning kan ändras beroende på spill eller ytliga föroreningar inom området med anledning av den ökade produktionen. Vid ett tillfälle 2012 har slam från reningsverket runnit via nödbassängen till dagvattennätet. Åtgärder har vidtagits för att förhindra att detta sker igen, men risken för att det av misstag kan ske avledning till dagvattennätet kan inte utelutas helt. På grund av detta och Säveåns höga skyddsvärde bedömer miljöenheten att det är motiverat att behålla ett villkor som reglerar pH i utgående dagvatten. Eftersom det är fråga om utsläpp av relativt små mängder dagvatten i förhållande till det totala vattenflödet i Säveån bedöms ett pH på lägst 5 vara acceptabelt.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har tillstyrkt BIM Kemis andrahandsyrkande och har anfört bl.a. följande. Länsstyrelsen bedömer att det finns skäl att reglera innehållet i dagvatten från BIM Kemis område före avledning till Säveån. I samband med transporter, lastning och lossning av kemikalier kan det finnas risk för spill till dagvattnet. Säveån har höga naturvärden, bl.a. på grund av åns stora betydelse för Sävälaxen som är en genetiskt unik laxstam. Både laxstammen och födoorganismer för laxen är mycket känsliga för föroreningar av olika slag. I förordningen (2001: 554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten gäller att pH 6-9 som riktvärde i recipienten endast får överskridas i samband med exceptionell väderlek eller särskilda geografiska förhållanden. Dessutom får artificiellt skapade pH-variationer inte avvika

mer än 0,5 pH-enheter i förhållande till opåverkade värden i området mellan pH 6-9. Den naturliga pH-variationen i Säveån ligger mellan pH 6,7–7,4. Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till utspädningen att en negativ inverkan av dagvattnet i Säveån bör kunna förebyggas genom att pH-värdet i dagvattnet regleras till intervallet 5-9. Enligt Naturvårdsverkets rapport 4913, Bedömningsgrunder för miljö kvalitet, sjöar och vattendrag, motsvarar 1,0–2,5 FNU-enheter måttlig grumling och 2,5-7 FNU-enheter betydligt grumligt vatten. Länsstyrelsen anser att en turbiditet under 3 kan accepteras som gräns för dagvattnet för utsläpp i Säveån. Länsstyrelsen bedömer med stöd av ovanstående att det är skäligt att ett villkor föreskrivs för utsläpp av dagvatten med begränsningen av pH till intervallet 5-9 och turbiditeten < 3 FNU-enheter.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om BIM Kemi kan anses ha faktisk möjlighet att efterleva villkor C2 om dagvattenhantering eller om villkoret ska anses vara oskäligt betungande.

Enligt 2 kap. 3 § MB är en verksamhetsutövare skyldig att utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 7 § samma kapitel gäller dessa krav i den mån det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

I 6 § förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten samt 3 p. i bilaga 1 till förordningen anges att gränsvärde för laxvatten vad gäller pH ska vara 6-9. Dessa värden får dock överskridas i fall av exceptionell väderlek eller på grund av särskilda geografiska förhållanden. Artificiellt skapade pH-variationer får i förhållande till opåverkade värden avvika med högst 0,5 pH-enheter i området mellan pH 6 och pH 9, förutsatt att variationerna inte för med sig att andra ämnen som finns i vattnet blir mer skadliga.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning

Efter ett förtydligande från BIM Kemi har det framkommit att dagvattenhanteringen i

normala fall inte påverkas alls av bolagets verksamhet. Det har dock även framkommit att det finns en risk för utsläpp på gårdsplanen vid transporter, lastning och lossning m.m. Med hänsyn till de höga skyddsvärden som finns i Sävån får det anses motiverat att föreskriva om ett villkor för dagvattenhantering. Samtliga remissmyndigheter, utom Havs- och vattenmyndigheten, har godtagit BIM Kemis andrahandsyrkande om ett pH-värde med intervallet 5-9 och att turbiditeten ska understiga 3 FNU. Havs- och vattenmyndigheten har anfört att det lägsta godtagbara pH-värdet bör vara 6.

Av utredningen framgår att pH-värden under 6 har uppmätts i dagvattnet vid tillfällen då vattnet är opåverkat av verksamheten. Sådana förhållanden uppges kunna inträffa vid kraftigt regn och snösmältning. Någon invändning mot denna beskrivning har inte framförts av myndigheterna. Det framstår inte som rimligt att ålägga bolaget att neutralisera dagvatten som inte förorenats i verksamheten. Mark- och miljööverdomstolen delar vidare Länsstyrelsens bedömning att en negativ inverkan på Sävån kan förebyggas även om lägsta pH-värde i dagvattnet bestäms till 5.

Med denna bedömning ska det slutliga villkoret 2 i mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med bolagets andrahandsyrkande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-07-11

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, tekniska rådet Staffan Lagergren samt hovrättsråden Håkan Åberg och Peder Munck, referent. Föredragande har varit Astrid Öfverholm.

**VÄNERSBORGS
TINGSRÄTT**
Mark- och miljödomstolen
R7

Bilaga A

Mål nr M 2586-11

Rättelse/komplettering

Deldom, 2013-01-08

Rättelse, 2013-01-15

Beslutat av: rådmannen Gunnar Bergelin

Villkor 2... intervallet 6,5 - 9 ...

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2013-01-08
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 2586-11

SÖKANDE

BIM Kemi Sweden Aktiebolag

Ombud: M P och C R A

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad verksamhet vid BIM Kemi Sweden ABs anläggning i Stenkullen, Lerums kommun

Avrinningsområde: 108:6 N: 6409205 E: 340434

DOMSLUT

A. Tillstånd

Mark- och miljödomstolen, som godkänner miljökonsekvensbeskrivningen, lämnar BIM Kemi Sweden Aktiebolag (BIM) tillstånd enligt miljöbalken att vid BIMs anläggning på fastigheterna X m.fl. i Stenkullen, Lerums kommun bedriva nuvarande och utökad verksamhet intill en högsta årlig produktion av organiska och oorganiska kemikalier motsvarande 30 000 ton torr råvara per år samt att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet.

B. Uppskjutna frågor

Mark- och miljödomstolen skjuter med tillämpning av 22 kap. 27 § miljöbalken upp frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten och luft under en provotid.

Under provotiden gäller följande.

U1. BIM ska utreda behovet av att vid en ökad belastning optimera driften av reningsanläggningen för processavloppsvatten och förorenat dagvatten samt att vid behov komplettera med ytterligare reningssteg och/eller med ytterligare

Dok.Id 218420

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

processinterna skyddsåtgärder. Utredningen ska också omfatta åtgärder för att minimera risken för utsläpp av sådana förorenande ämnen som genom avledning till spillvattennätet stör driften i Gryaabns reningsverk eller genom avledning till dagvattennätet påverkar vattenrecipienten negativt. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt förekomst av rester av potentiellt miljöstörande tillsatssämnen som konserveringsmedel och dess nedbrytningsprodukter.

U2. BIM ska kartlägga det renade dagvattnets fysikaliska och kemiska egenskaper samt förväntade effekter på recipienten. Kartläggningen ska även omfatta förslag till åtgärder som kan säkerställa att samtliga vattenfaser som avleds till recipienten från BIMs verksamhetsområde blir av sådan kvalitet så att det inte försämrar vattenrecipientens ekologiska potential och kemiska status.

U3. BIM ska utreda tekniska lösningar för en drifanläggning för rening av luktande ämnen, filtrets verkningsgrad och tillgänglighet, samt hur funktionen av filtret kan säkerställas så att minst en 85 % procentig reducering av luktgaser uppnås.

Utredningarna ska även omfatta beräknade kostnader, de miljömässiga konsekvenserna av olika åtgärder och en tidplan för genomförande. Den närmare utformningen av provotidsutredningarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Redovisning av utredningarna och utredningsresultaten, förslag till slutliga villkor samt tidplaner/program för framtagna åtgärdsförslag ska lämnas till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att denna dom fått laga kraft.

Som provisoriska föreskrifter gäller följande.

P1. Renat processavloppsvatten från verksamheten som inte återtas i produktionen, ska avledas till kommunens spillvattennät. Föroreningsinnehållet i det avledda processavloppsvattnet, mätt som totalt organiskt kol (TOC), får inte överskrida 50 mg/l som dygnsmedelvärde under de dygn som reningsanläggningen är i drift och inte överskrida 10 kg/år som summa för samtliga årets dygn.

Om de angivna TOC -nivåerna överskrids ska BIM inom en vecka underrätta tillsynsmyndigheten om det inträffade och redovisa vilka åtgärder BIM vidtagit eller ämnar vidta för att ett överskridande inte ska upprepas samt så snart det praktiskt är möjligt underrätta Gryaab AB om det inträffade och inom en vecka redovisa vilka åtgärder BIM vidtagit eller ämnar vidta för att ett överskridande inte ska upprepas.

P2. Förorenat dagvatten från verksamheten ska samlas upp och ledas för behandling i BIMs reningsanläggning innan avledning sker till dagvattennätet.

P3. Utgående luft från förestringsprocesser ska renas med kolfilter för att minska risken för lukt. Om olägenheter av lukt från verksamheten uppkommer ska BIM vidta åtgärder så att olägenheterna upphör.

C. Slutliga villkor

Allmänt

1. Om inte annat anges i villkoren nedan ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad BIM har uppgett eller åtagit sig i målet.

Utsläpp till vatten

2. pH-värdet i utgående dagvatten som avleds till Sävån ska ligga inom intervallet 6,5 - 11 och turbiditeten ska understiga 3 FNU(Formazine Nephelometric Unit) - enheter.

Utsläpp till luft

3. För processändamål och uppvärmning av lokaler ska BIM använda lättolja (Eo1) med högsta svavelhalt 0,1 % och/eller annan energikälla med motsvarande eller mindre miljöpåverkan.

Buller

4. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:
50 dB (A) vardagar dagtid (07.00-18.00)

40 dB (A) nattetid (22.00-07.00)

45 dB (A) övrig tid.

Den momentana ljudnivån vid bostäder på grund av buller från verksamheten får nattetid inte överstiga 55 dB(A).

Värdena ska kontrolleras genom immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst vart femte år såvida inte tillsynsmyndigheten beslutar om annan mätfrekvens.

Kemikalie- och avfallsfrågor

5. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl märkta och på ett sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska vara nederbördsskyddad och vid behov ska förvaringsplatsen vara försedd med påkörningsskydd. Förvaring ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva föreningar kan komma samman. Kemiska produkter och farligt avfall innehållande flyktiga organiska ämnen ska förvaras i väl tillslutna behållare så att avdunstning minimeras.

6. Flytande kemiska produkter och flytande avfall ska alltid förvaras inom invallat område som är beständigt mot det som förvaras där. Invallningen ska dimensioneras så att de rymmer största behållarens volym och minst 10 % av övrig lagrad volym.

7. Innan nya produkter som innehåller för verksamheten nya ämnen tas in i reguljär produktion, ska information lämnas till tillsynsmyndigheten. Informationen ska innehålla tillgängliga uppgifter om ämnens miljöegenskaper som toxicitet, nedbrytbarhet och bioackumulerbarhet.

Energi

8. BIM ska för att hushålla med energi särskilt optimera energianvändningen i verksamheten. En plan för genomförande av energiförbättrande åtgärder ska upprättas och följas. En genomgång av planens aktualitet ska ske vart tredje år.

Övrigt

9. BIM ska utan dröjsmål, till tillsynsmyndigheten, anmäla eventuella planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten.

10. Förslag till reviderat kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att detta tillstånd tagits i anspråk, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer.

D. Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan erfordras avseende:

- a) Ytterligare analysparametrar för renat processavloppsvatten och/eller dagvatten som under prövotiden avleds till spillvatten- respektive dagvattennätet enligt de provisoriska föreskrifterna P1 och P2.
- b) BIMs arbete för att minimera miljöeffekter från användning av fossila bränslen i verksamheten enligt villkor 3.
- c) BIMs planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten enligt villkor 9.
- d) BIMs kontroll av verksamheten beträffande mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod enligt villkor 10.

E. Igångsättningsmedgivande

Verksamhet, enligt detta tillstånd, ska ha satts igång senast den 31 december 2015. BIM ska till tillsynsmyndigheten anmäla när tillståndet tagits i anspråk.

F. Verkställighetsförordnande

Tillståndet får tas i anspråk även om domen inte fått laga kraft.

BAKGRUND

Miljödomstolen lämnade genom dom av den 10 februari 2004 (mål nr. M 220-99) BIM tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) till en årlig produktion om högst 15 000 ton organiska kemikalier, torr råvara, per år. Miljödomstolen har därefter i dom av den 11 september 2007, samma mål nr, fastställt slutliga villkor för verksamheten.

1 september 2009 ingav BIM till Länsstyrelsen i Västra Götalands län en anmälan om mindre ändring enligt 5 § 3 st. och 21 § 3 p. Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd avseende produktion av oorganiska produkter motsvarande 4 000 ton torrt MgO per år. Av Länsstyrelsens beslut den 3 december 2009 följer att den anmälda ändringen ryms inom gällande tillstånd.

ANSÖKAN

BIM Kemi Sweden AB yrkar att mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt.

- (i) godkänner ingiven miljökonsekvensbeskrivning,
- (ii) lämnar BIM tillstånd enligt miljöbalken att vid BIMs anläggning på
 - fastigheterna X m.fl. i Stenkullen, Lerums kommun bedriva nuvarande och utökad verksamhet intill en högsta årlig produktion av organiska och oorganiska kemikalier motsvarande 30 000 ton torr råvara per år samt
 - bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet,
- (iii) förordnar att kommande tillstånd får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft,
- (iv) föreskriver en igångsättningstid om tre år samt
- (v) föreskriver villkor för verksamheten i enlighet med BIM:s förslag nedan.

Förslag till villkor

Med stöd av vad som anförs i nedan föreslår BIM att det blivande tillståndet förenas med följande villkor.

Allmänt

1. Om inte annat anges i villkoren nedan ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad BIM har uppgett i ansökningshandlingarna och i övrigt har uppgett eller åtagit sig i ärendet.

Utsläpp till vatten

2. Renat processavloppsvatten från verksamheten som inte återtas i produktionen, ska avledas till kommunens spillvattennät. Föroreningsinnehållet i det avledda processavloppsvatten, mätt som totalt organiskt kol (TOC), får under en prövotidsperiod om 24 månader, som begränsningsvärde inte överskrida 50 mg/l som dygnsmedelvärde under de dygn som reningsanläggningen är i drift och inte överskrida 10 kg/år som summa för samtliga årets dygn.

För det fall de i stycke 1 angivna TOC nivåerna överskrids ska BIM inom en (1) vecka underrätta tillsynsmyndigheten om det inträffade och redovisa vilka åtgärder BIM vidtagit eller ämnar vidta för att ett överskridande inte ska upprepas.

3. pH-värdet i utgående renat processavloppsvatten från verksamheten ska ligga inom intervallet 6,5-11.
För det fall det i stycke 1 angivna pH-värdet överskrids ska BIM inom en (1) vecka, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka åtgärder BIM vidtagit eller har för avsikt att vidta för att ett upprepande inte ska ske.
4. Förorenat dagvatten från verksamheten ska samlas upp och ledas för behandling i BIMs reningsanläggning innan avledning sker till dagvattennätet.

Utsläpp till luft

5. För processändamål och uppvärmning av lokaler ska BIM använda lättolja (Eo1) med högsta svavelhalt 0,1 % och/eller annan energikälla med motsvarande eller mindre miljöpåverkan.

Buller

6. Buller från anläggningen ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus som begränsningsvärde inte överstiger de värden som framgår av Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller för befintlig industri (1978:5).

För det fall de i stycke 1 angivna bullernivåerna överskrids ska BIM inom en (1) vecka underrätta tillsynsmyndigheten om det inträffade och redovisa vilka åtgärder BIM vidtagit eller ämna vidta för att ett överskridande inte ska upprepas.

Kemikalie- och avfallsfrågor

7. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl märkta och på ett sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska vara nederbördsskyddad och vid behov ska förvaringsplatsen vara försedd med påkörningsskydd. Förvaring ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva föreningar kan komma samman. Kemiska produkter och farligt avfall innehållande flyktiga organiska ämnen ska förvaras i väl tillslutna behållare så att avdunstning minimeras.

Flytande kemiska produkter och flytande avfall ska alltid förvaras inom invallat område som är beständigt mot det som förvaras där. Invallningen ska dimensioneras så att de rymmer största behållarens volym och minst 10 % övrig lagrad volym.

Övrigt

8. BIM ska utan dröjsmål, till tillsynsmyndigheten, anmäla eventuella planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten.
9. Förslag till reviderat kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader efter att detta tillstånd tagits i anspråk, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Beskrivning av verksamheten*Inledning*

BIM ingår i en koncern med BIM Kemi AB som moderbolag. BIM är ett globalt företag och koncernen har produktionsanläggningar i bl.a. Norge, Finland, Storbritannien och Sydafrika. BIM utvecklar och tillverkar nischprodukter av organiska kemikalier som säljs till pappers- och massaindustrin. BIMs produktionsprocess är till stor del baserad på egen teknik. För att kunna möta kundernas specifika behov av funktionskemikalier bedriver BIM även FoU-verksamhet.

BIM:s anläggning ligger på fastigheterna X m.fl. i Stenkullens industriområde i Lerums kommun. Fastigheterna X m.fl. ägs av BIM Kemi AB och fastigheten X ägs av BIM Fastigheter HB. BIM Fastigheter HB kontrolleras genom bolagsmännen BIM Kemi AB och BIM Kemi Sweden AB. BIM disponerar Anläggningsområdet och anläggningen med nyttjanderätt upplåten av respektive fastighetsägare. På Anläggningsområdet som är cirka 26 000 m² ryms fabrik, laboratorium, kontor, lager, kallager samt matsal. Fabriken är belägen på en avgränsad yta på Anläggningsområdet.

Efterfrågan på produkter med såväl organiska som oorganiska kemikalier har ökat. För att kunna tillgodose denna efterfrågan har BIM behov av att även kunna tillverka produkter med oorganiska kemikalier. BIM har även behov av att öka den totala produktionen (av både organiska och oorganiska kemikalier). Aktuella prövningspunkter för verksamheten är 24:10 A (Anläggning för att genom kemiska reaktioner i industriell skala tillverka organiska ämnen) och 24:80 B (Anläggning för att genom kemiska reaktioner yrkesmässigt tillverka organiska eller oorganiska ämnen i försöks-, pilot eller laboratorieskala eller annan icke industriell skala, om det i verksamheten används eller tillverkas någon kemisk produkt som, enligt föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter som Kemikalieinspektionen har meddelat, är klassificerat med de riskfraser som ingår i faroklasserna "mycket giftig", "giftig", "frätande", "cancerframkallande", "mutagen", "reproduktionstoxisk eller "miljöfarlig").

Omgivningsförhållanden

BIMs verksamhet är belägen inom Stenkullens industriområde i Lerums kommun, cirka 4 km nordost om Lerums centrum. I omgivningarna finns dels en järnväg (cirka 250 m från verksamheten), dels transportleden E20 (cirka 1 km från verksamheten) som trafikeras både av persontrafik och omfattande tung trafik. Drygt 400 m sydost om järnvägen flyter Säveån. Närmsta bostad ligger cirka 200 m öster om BIMs anläggning. Förhärskande vindriktning är från sydväst, dvs. bort från Stenkullens samhälle och mot Stenkullens industriområde.

Stenkullens industriområde (där inräknat Anläggningsområdet) är detaljplanelagt för industrimark. Enligt uppgift från Lerums kommun finns planer på nytt detaljplanearbete för bostäder i det intilliggande området. I omgivningen finns tre områden som är klassade som riksintresse.

Befintlig verksamhet

BIM innehar tillstånd som medger tillverkning av organiska kemikalier i en omfattning motsvarande 15 000 ton torr råvara (24:10 A). Så som ovan nämnts har BIM vidare, efter anmälan till Länsstyrelsen, tillåtlighet att tillverka oorganiskt baserade produkter motsvarande 4 000 ton torr råvara per år. Verksamheten omfattar idag främst tillverkning av organiska kemikalier. År 2009 uppgick produktionen till 3 275 ton organiska kemikalier (vattenfri vara) och under år 2010 uppgick produktionen till 4500 ton vattenfri råvara. Produktionen av magnesiumhydroxid har påbörjats i liten skala.

Verksamheten vid BIMs anläggning i Stenkullen sysselsätter i dagsläget cirka 50 personer. Produktionen sker för närvarande dagtid 07:00-16:00, 250 dagar per år. I fabriken finns 21 produktionslinjer. Samma produkt kan tillverkas på flera produktionslinjer. Det går även att växla produktionen mellan olika linjer. Som råvara används olika vaxer, harts, polymerer samt syror och baser.

Laborieverksamhet

Inom BIMs verksamhet i Stenkullen finns ett laboratorium. Laboratoriet används

för FoU-verksamhet, dvs. utveckling av nya produkter, analyshjälp för kunduppdrag samt kvalitetstestning av produkter som tillverkas i produktionsenheten. FoU-verksamhet bedrivs i nära samarbete med kunder inom pappers- och massaindustrin. På laboratoriet arbetar åtta laboratorietekniker. Dessutom finns en utvecklingsgrupp bestående av sex stycken utvecklingsingenjörer.

I FoU-verksamheten används sedvanliga laboratoriekemikalier, däribland små mängder av ämnen som är klassificerade eller uppfyller kriterierna för att klassificeras med de riskfraser som ingår i faroklasserna "mycket giftig", "giftig", "frätande", "cancerframkallande", "mutagen", "reproduktionstoxisk" eller "miljöfarlig". FoU-verksamheten ingår därför som en underordnad prövningspunkt, 24:80 B, i ansökan.

Planerad verksamhet

Planerad verksamhet omfattar en produktion motsvarande totalt 30 000 ton torr råvara per år. Skälet till omprövning av verksamheten är att BIM avser att utveckla ett nytt produktionsområde med oorganiska kemikalier (magnesiumbaserat). Genom att Tillståndet är meddelat enligt miljöskyddslagen krävs även en prövning enligt miljöbalken. Planerad verksamhet avser således produktion av både organiska och oorganiska produkter. Det är dock endast den organiska delen av produktionen som är tillståndspliktig (24:10A).

Tillverkningsprocessen för oorganiska produkter kommer att ske i ett separat produktionssystem som innebär att den organiska och oorganiska produktionen inte blandas. Den planerade produktionen kommer att ske med befintlig utrustning och kommer således inte medföra några större ändringar i förhållande till befintlig produktion. Fördelningen mellan organisk och oorganisk produktion styrs av kundernas behov. Det går därför inte att med säkerhet ange en exakt fördelning mellan organisk och oorganisk produktion. BIM uppskattar dock att fördelningen inledningsvis kommer att vara 50/50. FoU-verksamheten kommer fortsättningsvis att bedrivas i samma omfattning som i dagsläget.

Den planerade verksamheten kommer att bedrivas inom befintliga byggnader. I framtiden kan dock behovet av ett utökat lagringsutrymme för inkommande råvaror och färdiga produkter komma att behöva tillgodoses. Utrymme för detta finns inom Anläggningsområdet i anslutning till befintligt lager. BIM bedömer att nuvarande utformning av reningsanläggningen, med några mindre justeringar eller tillägg, har tillräcklig kapacitet för en ökad produktion.

BIM planerar att bedriva verksamheten i två- eller treskift. Detta innebär att verksamheten även kan komma att bedrivas kvälls- och/eller nattetid. Den ökade produktionen kommer dock inte att kräva några större förändringar vad avser personalresurser. Laboratorie- och forskningsverksamheten kommer att bedrivas i samma omfattning som i nuläget.

Motivering av villkor

Inledning

BIM har föreslagit villkor som ska gälla för den planerade verksamheten. Vad avser de faktorer som inte beskrivs i villkoren och i motiveringen av desamma, såsom exempelvis transporter, hänvisas till Bilaga 2 till ansökan. Sammanfattningsvis kan dock konstateras att dessa faktorer inte bedömts påverka människors hälsa eller miljön på sådant sätt att specifika villkor bör föreskrivas för desamma. BIM är dock genom villkor 1 bunden av vad BIM uppgett i ansökan jämte bilagor.

Utsläpp till vatten

Processavloppsvatten - villkor 2

Den organiska produktionen genererar processavloppsvatten, vilket efter rening i det interna reningsverket återanvänds i produktionen. För det fall total mängd renat vatten inte kan återanvändas släpps det, efter kontroll, till kommunens spillvattennät och vidare till kommunens avloppsreningsverk. Från den oorganiska produktionen uppstår inget processavloppsvatten. Det spolvatten som kommer från den oorganiska produktionen kommer att återanvändas i produktionen.

I nu gällande tillstånd finns föreskrivet villkor avseende processavloppsvatten innebärande att föroreningsinnehållet mätt som COD i det avledda processavloppsvattnet som riktvärde inte får överskrida 300 mg/I som dygnsmedelvärde under de som reningsanläggningen är i drift och som gränsvärde inte överskrida 30 kg/år, som summa för samtliga årets dygn. Villkoret förutsätter en produktion om maximalt 15 000 ton. Med anledning av att analys av COD kräver tillsats av kvicksilver har en generell övergång skett till att istället använda totalt organiskt kol TOC som analysparameter. Utsläppsvillkor för renat processavloppsvatten som får avledas till spillvattennätet bör därför formuleras utifrån maximal halt kol TOC. TOC-värdena bör anges såsom begränsningsvärde i enlighet med nu gällande praxis. Eftersom BIM endast släpper spillvatten ett par dygn per månad bör villkoret vidare formuleras som ett dygnsmedelvärde under de dygn reningsanläggningen är i drift samt en summa för samtliga årets dygn.

Vad avser föroreningshalten föreslår BIM att föroreningsinnehållet i processavloppsvattnet mätt som TOC som begränsningsvärde inte får överskrida 50 mg/I som dygnsmedelvärde under de dygn reningsanläggningen är i drift och inte överskrida 10 kg/år som summa för samtliga årets dygn.

Vid planerad verksamhet kommer hanteringen av det uppkomna processavloppsvattnet att vara oförändrad. Det vatten som släpps till kommunens avloppsreningsverk kommer således att vara av samma kvalitet som vid befintlig produktion. Eftersom en produktionsförändring ändock kommer att ske föreslår BIM att villkoret ska gälla under en provotid om 24 månader. På så sätt får BIM möjlighet att, under denna provotid, anpassa verksamheten efter den nya produktionen.

Av artikel 9 IPPC-direktivet (2008/1/EG) följer att villkor med begränsningsvärde ska kombineras med villkor om hur de ska följas upp avseende bl.a. utsläppskontroll. Direktivet utgår således från att villkor med begränsningsvärden kombineras med villkor om hur de ska följas upp. IPPC-direktivet har i den delen genomförts i svensk rätt genom 22 kap. 25 § 1 st. 3 p MB. Av denna bestämmelse

följer att en dom som innebär att tillstånd lämnas ska innehålla bestämmelser om tillsyn, besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Denna bestämmelse har dock tillämpats så att kontrollfrågorna oftast inte behandlats i tillståndsavgöranden utan i separat kontrollprogram.

BIM förslår att villkoret avseende TOC ska utformas på så sätt att BIM innehar en rapporteringsskyldighet till tillsynsmyndigheten för det fall föreskrivna TOC nivåer överskrids. Denna rapporteringsskyldighet innefattar dels en redovisning av det inträffade, dels en redovisning av vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått BIM vidtagit eller ämnar vidta för att ett överskridande inte ska upprepas.

Tillsynsmyndigheten har därefter att besluta om ytterligare skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ska vidtas för att förhindra att överskridandet upprepas samt när dessa senast ska vara genomförda. Sådana beslut kan fattas i form av förelägganden inom ramen för tillsyn eller genom villkor som tillsynsmyndigheten meddelar efter delegation från prövningsmyndigheten. Naturvårdsverket har uttalat att det kan vara både ändamålsenligt, rimligt och rättssäkert med ett villkor som innebär att en verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för att förhindra att ett begränsningsvärde överskrids vid nästa mättillfälle. I praxis har också utformats villkor med liknande formulering och innebörd.

BIM är av uppfattningen att ett villkor som närmare anger BIMs utsläppskontroll såsom exempelvis mätmetod och mätfrekvens av TOC-värdena inte bör föreskrivas. Kontrollen av TOC-villkoret får istället ske inom ramen för BIMs egenkontroll. Egenkontrollansvaret följer av lag samt är vidare föreslaget som villkor för den planerade verksamheten. Företeelsen att inte närmare reglera kontrollen av ett villkor överensstämmer även med Naturvårdsverkets ställningstagande (Naturvårdsverkets yttrande 2009-04-17, Dnr 611-1501-0 Rm) att preciserade villkor om kontroll inte är nödvändigt för att uppfylla kraven enligt 22 kap. 25 § 3 p MB eller IPPC-direktivet.

Processavloppsvatten - villkor 3

BIM bedömer att villkoret avseende pH-värde i nu gällande tillstånd även kommer att kunna innehållas vid den planerade produktionen. Nu gällande villkoret avseende pH- värde bör således även gälla fortsättningsvis. BIM föreslår dock att villkoret kombineras med en rapporteringsskyldighet till tillsynsmyndigheten för det fall det föreskrivna pH-värdet överskrids. För närmare allmän redogörelse avseende kontroll av villkor, se ovan.

Dagvatten – villkor 4

Det dagvatten som uppstår på tak och hårdgjorda ytor inom Anläggningsområdet samlas upp i dagvattenbassänger, kontrolleras och avleds därefter via dagvattensystemet till Säveån. Mängden nederbörd är naturligtvis densamma oaktat produktionsstorlek och inriktning. Däremot kan dagvattnets sammansättning ändras beroende på spill eller ytliga föroreningar. För det fall vattnet skulle innehålla föroreningar samlas detta upp och pumpas till det interna reningsverket för rening.

Vid planerad verksamhet kommer BIM även fortsättningsvis att omhänderta samt kontrollera dagvatten på ovan angivet sätt. BIM föreslår därför att nu gällande villkor för kontroll och hantering av dagvatten i huvudsak ska kvarstå i sin nuvarande lydelse.

Utsläpp till luft – villkor 5

BIM använder en oljeeldad ångpanna för vissa produktionsprocesser. För uppvärmning av lokaler används en hetoljepanna. Som bränsle används lågsavlig olja (Eo1). Eftersom pannorna genererar utsläpp i form av partiklar, svavel, koldioxid och kväveoxider har BIM utrett möjligheten att använda alternativa bränslen bl.a. biopellets och fjärrvärme. Eftersom den organiska produktionen kräver en omfattande värmetillsats har det dock visat sig svårt att finna ett fullgott alternativ.

Den planerade verksamheten kommer att medföra ett ökat behov av energi. Förbrukningen av olja är beroende av fördelningen mellan organisk och organisk produktion. För närmare redogörelse av den uppskattade energiförbrukningen. Då BIM aktivt arbetar för att försöka hitta alternativ till nuvarande energikälla föreslår

BIM att villkor avseende luft föreskrivs på så sätt att BIM förutom lättolja (Eo1) även har möjlighet att använda annan energikälla som ger motsvarande eller mindre miljöpåverkan.

Buller – villkor 6

Som tidigare nämnts är BIM placerat i Stenkullens industriområde. Den nuvarande och den planerade produktionen kommer att ske inomhus. Frågan om buller bör därför vara av underordnad betydelse vid prövningen. Det buller som förknippas med verksamheten utgörs av kylanläggning och kompressor samt interna och externa transporter. BIM bedömer att bullret från verksamheten är lågt samt acceptabelt för närboende.

Som etablerad industri inom detaljplanerat industriområde föreslår BIM att Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller för befintlig industri (1978:5) samt att nu gällande bullernivå vid närliggande arbetslokaler alltså ska gälla för verksamheten. BIM föreslår dock att villkoret kombineras med en rapporterings- skyldighet till tillsynsmyndigheten för det fall de föreskrivna bullernivåerna överskrids.

Kemikalie- och avfallsfrågor – villkor 7

BIM har som kemikalieproducent och kemikalieblandare mycket goda kunskaper om de ämnen som hanteras och produceras inom anläggningen. BIM arbetar även kontinuerligt med att använda så få miljö- och hälsopåverkande kemikalier som möjligt. BIMs säkerhetsrutiner och kunskap ligger till grund för verksamhetens existens. Lagring och hantering sker enligt gällande lagstiftning och utifrån BIMs miljö- och kvalitetssystem.

Anläggningsområdet är en invallad yta och kan med god kapacitet klara av större spill. BIM bedömer att BIM, med den befintliga struktur som finns på Anläggningsområdet, även vid planerad verksamhet, kommer kunna hantera och förvara kemiska produkter och farligt avfall på ett fullgott sätt. BIM föreslår därför att nu

gällande villkor avseende kemikalie- och avfallsfrågor även fortsättningsvis ska gälla för verksamheten, se villkor 7 (notera dock att en språklig justering skett).

Övrigt – villkor 8 och 9

BIM föreslår att villkor avseende dels anmälan till tillsynsmyndigheten vid avveckling av hela eller delar av verksamheten, dels tid för ingivande av kontrollrapport ska föreskrivas för verksamheten.

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB

Kunskapskravet (2 kap. 2 § MB)

BIMs verksamhet i Stenkullen har bedrivits sedan 1970-talet. BIM och dess anställda innehar således lång erfarenhet och god kunskap om verksamheten. Genom att forskning bedrivs på anläggningen i Stenkullen innehar BIM:s anställda i Stenkullen en särskild kompetens om BIMs produkter. Många av de anställda har även erfarenhet av forskning på akademisk nivå.

Verksamheten är certifierad enligt ISO 9001 ("Quality Management") och 14001 ("Environmental management systems"). Som en rutin inom miljöledningssystemet (ISO 14001) finns en Beredskaps- och katastrofplan för brand och olyckshändelse. BIM genomför regelbundna riskanalyser i syfte att upptäcka och åtgärda risker som kan orsaka skada på människor eller miljön. Riskanalyserna genomförs bl.a. beträffande nyinstallationer/modifieringar av processlinjer, införande av nya råvaror i produktionen, skyddsrondsarbete samt tillbudsrapportering. All personal på BIM genomgår löpande utbildningar, övningar i riskhantering samt brandövningar. BIM innehar fasta nedskrivna rutiner för det dagliga arbetet.

BIM innehar specifika kunskapskrav för respektive funktion och anställer därför endast personal med dokumenterad erforderlig kunskap. Exempelvis ska en truckförare ha genomgått truckutbildning och ska all personal som arbetar med lastning/lossning av farligt gods löpande genomgå utbildning inom detta område. Härutöver genomförs regelbundna utvecklingssamtal med samtliga anställda där även fortbildning diskuteras.

Genom den upprättade MKBn har BIM identifierat och bedömt de miljömässiga konsekvenserna av den planerade verksamheten. BIM anser sig ha den kunskap som krävs enligt miljöbalken. I övrigt hänvisar BIM till avsnitt om skyddsåtgärder i MKB:n.

Försiktighetsprincipen, principen om bästa möjliga teknik (2 kap. 3 § MB)

BIM har vidtagit flera åtgärder för att minska verksamhetens påverkan på miljön. Som exempel kan nämnas återinförel av processavloppsvatten samt återanvändande av energi (i form av ånga) i produktionen. Härutöver utreder BIM fortlöpande åtgärder för att minska verksamhetens påverkan på miljön bl.a. miljövänliga kemikalier, optimering av logistik, borttagande av lukt, alternativa energikällor samt alternativa transportsätt. Hantering av kemikalier ska ske enligt de regler som BIM uppställt. Kemikalierna förvaras i enlighet med de krav som föreskrivs i säkerhetsdatablad och hanteras enligt rekommendationer avseende kända dokumenterade hälsorisker. BIM försöker minimera förekomsten av kemikalierester. Som exempel på sådana åtgärder är att BIM, vid utvecklingsarbete av nya produkter, återför rester av produktionssatser till ett internt reningsverk.

BIM uppfyller de krav som uppställs i referensdokument (BREF) om bästa tillgängliga teknik (BAT) för framställning av organiska finkemikalier. BIM har även genomfört riskanalyser avseende den tilltänkta produktionsökningen samt kommer att se över rutiner inför produktionsstart av den planerade verksamheten. Dessa åtgärder tillsammans med BIMs kunskap samt löpande riskanalyser av verksamheten ger BIM ett bra underlag för att kunna bedöma vilka skyddsåtgärder som bör vidtas.

Produktvalsprincipen (2 kap. 4 § MB)

Produktvalsprincipen är väl inarbetad i BIMs miljöledningssystem och BIM arbetar kontinuerligt med att i möjligaste mån undvika miljö- och hälsopåverkande kemikalier. Inom BIM finns en kemikaliegrupp bestående av representanter för produktion, produktsäkerhet och produktutveckling. Innan en ny substans får tas in på Anläggningsområdet måste substansen godkännas i kemikaliegruppen.

BIMs volymkemikalier är inte klassade som farliga enligt KIFS 2005:7. Verksamheten omfattas inte heller av Sevesolagstiftningen. BIM använder inte explosiva, oxiderande eller brandfarliga kemikalier. För närvarande används endast ett ämne, ett konserveringsmedel (Actacid LA 0614 (10 ton/år) som är definierat som ett riskminskningsämne hos BIM. Det finns för närvarande inte någon ersättningsprodukt för ämnet, men bevakning sker för att om möjligt ersätta ämnet med ett ämne med mindre påverkan.

I BIMs laboratorium används sedvanliga laboratoriekemikalier. Eftersom eventuellt spill samlas upp sker ingen påverkan på miljön. Förbrukad mängd kemikalier inom verksamheten var år 2009 ca 3 800 ton vid organisk produktion av 3 275 ton vattenfri vara och år 2010 4 900 ton kemikalier vid produktion av 4 500 ton vattenfri vara. För närmare redogörelse av kemikalier.

Den oorganiska produktionen kommer inte medföra någon ökning av farliga kemikalier. BIM uppfyller kraven på registrering av kemikalier i enlighet med REACH samt innehar kosher-certifiering i USA, bl.a. innebärande att BIMs produkter inte får innehålla animaliskt fett.

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna (2 kap. 5 § MB)

Genom att BIMs produkter minimerar kundernas behov av energi och rengöringsprodukter bidrar BIM således indirekt till att optimera resursutnyttjandet inom pappers- och massaindustrin.

BIM bedriver sin verksamhet i enlighet med hushållnings- och kretsloppsprinciperna. Som exempel kan nämnas återanvändning av internt renat vatten. Genom det cirkulationssystem som används återanvänds mer än 95 % av det processavloppsvatten som uppstår inom verksamheten. Ånga återanvänds som energikälla i produktionen. BIM undersöker även löpande andra möjliga alternativ till energiförsörjning. BIM källsorterar sitt avfall.

Lokaliseringsprincipen (2 kap. 6 § MB)

BIMs ansökan avser ökad produktion i befintliga byggnader. Dessa byggnader är platsbyggda för den befintliga verksamheten samt har använts under en mycket lång tid. På området finns även BIMs huvudkontor. Verksamheten bedrivs på fastigheter som ägs av bolag inom koncernen. Fastigheterna är detaljplanerade för industriell produktion.

Huvuddelen av BIMs FoU-arbete bedrivs i Stenkullen. De anställda i Stenkullen har därför byggt upp en specifik expertkunskap och erfarenhet i nära samarbete med sina kunder. Detta innebär att personalen på anläggningen i Stenkullen har unik och anpassad kompetens. BIM vill vara kundnära. BIMs kunder finns framför allt i Norge, Finland, södra och norra Sverige. BIMs anläggning i Stenkullen är därför bra geografiskt placerad. Om BIM skulle tvingas flytta verksamheten från Stenkullen skulle leveranstiderna och transporterna därmed komma att öka märkbart.

Som alternativ lokalisering av produktionsanläggningen har BIM övervägt någon av BIM:s andra produktionsanläggningar i Norge, Finland, Storbritannien och Sydafrika. En omlokalisering av verksamheten skulle dock medföra ökade transporter samt kräva stora resurser. Härutöver skulle flera arbetstillfällen i kommunen gå förlorade. Sammantaget har BIM gjort bedömningen att en omlokalisering inte skulle vara ekonomiskt försvarbar och inte skulle innebära någon miljömässig fördel. BIM anser att BIM valt bästa rimliga plats för den sökta verksamheten. Någon omlokalisering av verksamheten kan därför inte rimligen komma ifråga.

Rimlighetsavvägning (2 kap. 7 § MB)

BIMs överväganden och förslag i fråga om skyddsåtgärder, andra försiktighetsmått och villkorsförslag, liksom i fråga om uppfyllelse av de allmänna hänsynsreglerna, har skett med beaktande av den rimlighetsavvägning som ska göras enligt miljöbalken.

Kontroll

BIM bedriver egenkontroll i enlighet med Förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll, vilket är formaliserat i ett kontrollprogram samt inom BIMs miljöledningssystem (ISO14001). BIM kommer även framledes att kontrollera verksamheten på samma sätt. För befintlig verksamhet i Stenkullen finns ett omfattande kontrollprogram. Detta kommer att revideras och anpassas till vad som anges i det blivande tillståndet.

Samråd

Denna ansökan har föregåtts av samrådsförfarande enligt 6 kap. MB. För samrådsredogörelse, se Bilaga 4 till ansökan. Då verksamheten, i enlighet med 3 § Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, bedömts medföra en betydande miljöpåverkan har även ett utökat samråd genomförts. Vad som framkommit vid samrådsförfarandet har beaktats vid upprättande av MKB:n och denna ansökan.

Övrigt

BIM är angeläget att komma igång med produktionen i enlighet med det tilltänkta tillståndet så snart som möjligt. Eftersom produktionsmängden samt fördelningen av produktion av organiska och oorganiska produkter beror på kundernas beställningar vill BIM snabbt kunna möta en ökad efterfrågan. Det föreligger därför skäl för förordnande att tillståndet får tas i anspråk innan domen vinner laga kraft.

SYNPUNKTER PÅ ANSÖKAN

Länsstyrelsen i Västra Götalands län tillstyrker den ansökta produktionsvolymen under förutsättning att Länsstyrelsens följande yrkade punkter och villkor hörsamm-
as.

*Risikanaly*s

BIMs ska i god tid inför förhandlingarna redovisa underlaget till bedömningen av riskerna vid utökad produktion jämfört med nuvarande produktion. Redovisningen

ska omfatta uppgifter om sannolikheten för händelser som har koppling till produktionsökningen och vilka risker de beräknas medföra,

BAT

BIM ska i god tid inför förhandlingarna redovisa hur verksamheten motsvarar de EUs BAT reference (BREF) dokument som verksamheten omfattas av.

Lukt

Utgående luft ska renas med kolfilter eller annan likvärdig lösning för att minska risken för lukt. Funktionen av filtret ska testas minst en gång per år.

Utsläpp till vatten

Länsstyrelsen tillstyrker BIMs föreslagna villkor 2 och 3 avseende TOC och pH i utsläppet av renat processavloppsvatten till spillvattennätet samt att villkor 2 föreskrivs under en provotid om 24 månader.

Länsstyrelsen yrkar att BIM ska utreda behovet av utökad kapacitet och ytterligare skyddsåtgärder för reningsverket, bassänger och internt ledningsnät vid en ökad belastning. Utredningen ska omfatta åtgärder för att minimera risken för utsläpp av förorenat vatten till dag- eller spillvattennätet och ska redovisas till miljödomstolen inom ett år.

pH-värdet i utgående dagvatten som avleds till Säveån ska ligga inom intervallet 5-8 och turbiditeten ska understiga 3 FNU-enheter.

Länsstyrelsen yrkar att BIM ska utreda förutsättningarna för att rena förorenat dagvatten i den interna reningsanläggningen. Utredningen ska omfatta typ av förorening, koncentrationer och förslag på hantering. Utredningen ska lämnas senast den 31 december 2012 till tillsynsmyndigheten som ges delegation att fatta beslut om villkor för hantering av förorenat dagvatten.

Förorenat dagvatten ska samlas upp och avledas till den interna reningsanläggning-

en. Intill dess att tillsynsmyndigheten fattat beslut om villkor för rening av dagvatten i reningsverket ska BIM vid förorening av dagvatten samråda med tillsynsmyndigheten om hur vattnet ska hanteras.

Buller

Länsstyrelsen yrkar att ett villkor för buller föreskrivs enligt följande.

Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå, som riktvärde utomhus vid bostäder än:

vardagar utom helgdagar kl. 07 -18	50 dB(A)
natttid kl. 22 - 07	40 dB(A)
övrig tid	45 dB(A)

Om bullret innehåller återkommande impuls ljud eller hörbara tonkomponenter ska ovan angivna värden sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Momentana ljud natttid (kl. 22-07) får maximalt uppgå till 50 dB(A).

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad. Om ett värde överskrids ska omedelbara åtgärder vidtas så att värdet kan klaras senast vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Transporter

Verksamhetens transporter ska huvudsakligen ske dagtid (kl. 07-18) och endast till mindre del under kvällstid (kl. 18-22) Transporter natttid ska undvikas.

Släckvatten

BIM ska säkerställa att det i händelse av brand finns en tillgänglig volym motsvarande 195 m³ för lagring av släckvatten.

BIM ska senast den 31 december 2012 till Länsstyrelsen redovisa förslag till åtgärder för att vid behov kunna pumpa släckvatten samt föreslå lämplig hantering av släckvattnet. Länsstyrelsen får fatta beslut om lämpliga åtgärder.

Energi

BIM ska i god tid inför förhandlingarna redovisa tidsplan för genomförande av energiförbättrande åtgärder samt tidsplan för fördjupad energikartläggning.

Länsstyrelsens bedömning

Produktionsvolym

BIM har tillstånd för tillverkning av organiska kemikalier motsvarande 15 000 ton torr råvara per år och planerar att fördubbla produktionen till 30 000 ton torr råvara per år. BIM avser att utveckla ett nytt produktionsområde med oorganiska kemikalier baserat på magnesiumoxid. Fördelningen mellan organisk och oorganisk produktion är osäker men bedöms inledningsvis vara 50/50. Den planerade verksamheten bedöms rymmas inom befintliga byggnader, men utökade lagringsbyggnader kommer att behövas liksom utbyggnad av reningsanläggningen. Verksamheten planeras att bedrivas i två- eller tre skift. Produktionen vid verksamheten omfattar i dagsläget främst organiska produkter, under 2009 producerades drygt 3 000 ton och under 2010 4 500 ton vattenfri vara. Produktionen av magnesiumhydroxid har påbörjats i liten skala. Verksamheten bedrivs nu under dagtid kl. 07-16.

Länsstyrelsen har inte fått klagomål om störningar från verksamheten vid nuvarande produktion. Ansökan innebär dock en omfattande ökning jämfört med nuvarande produktion och en stor förändring av arbetstiderna vid verksamheten. Med de begränsningar och de villkor som Länsstyrelsen yrkar ska gälla för tillståndet bedömer Länsstyrelsen att den ansökta produktionsvolymen kan tillstyrkas.

Riskanalys

Den riskanalys som genomförts utgår från befintlig verksamhet och inte från den ansökta produktionsvolymen. Enligt riskanalysen har samtliga identifierade händelser med avseende på påverkan på 3:e person en låg risknivå. Den generellt låga

risknivån beror till största delen på skyddsavståndet till tredje person. BIM bedömer att riskerna inte kommer att öka vid utökad produktion eftersom man inte kommer att lagra större volymer av råvaror eller färdiga produkter jämfört med nuvarande produktion. Riskanalysen tillsammans med föreslagna skyddsåtgärder redovisas vara tillämplig även på planerad verksamhet.

De händelser som har bedömts ha störst sannolikhet att orsaka störningar är vid förestring av tallolja i Skepp 2 och 3 vilket kan ge upphov till obehaglig lukt. BIM har gjort en teknisk utredning för att reducera luktstarka ämnen i utgående luft och har därefter installerat ett kolfilter. Mätningar över filtret har visat att minskningen av luktstarka ämnen var högst vid höga koncentrationer, verkningsgraden över filtret var då 85-90 %. Reduktionseffekten var lägre vid låga halter av luktande ämnen, Medelvärde över filtret var 53 % över dygnet. Det installerade kolfiltret kommer att utvärderas under 2012. Utifrån resultaten avser BIM att välja lämplig installation/lösning. Utifrån de konsekvenser och sannolikheter för händelser som redovisats i riskanalysen bedömer Länsstyrelsen att en ökad produktion inte kommer att öka riskerna vid verksamheten i sådan omfattning att ansökan bör avstyrkas. Länsstyrelsen uppmanar dock BIM att inför förhandlingarna redovisa underlaget till sin bedömning av att riskerna vid verksamheten inte ökar. BIM bör redovisa uppgifter om i vilken omfattning sannolikheten för händelser som har koppling till produktionsökningen, exempelvis lastning och lossning, förändras och hur det påverkar risken vid verksamheten.

BIM har utrett åtgärder för att minska risken för luktstörningar. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att risken för luktstörningar minimeras och bedömer att ett krav på kolfilter eller annan likvärdig lösning ska fastställas. Ett villkor bör därför föreskrivas med krav på installation av kolfilter eller annan likvärdig lösning. Funktionen av filtret bör testas minst en gång per år.

BAT

BIM har inte redovisat hur verksamheten motsvarar de EUs BAT reference (BREF) dokument som verksamheten omfattas av. Länsstyrelsens bedömning är att de

huvuddokument som verksamheten omfattas av är det som gäller för Large Volume Organic Chemical Industry och Large Volume Inorganic Chemicals.

IED-direktivet ska vara infört i svensk lagstiftning den 7 januari 2013 och då börja tillämpas för nya anläggningar. BAT-slutsatserna om vad som enligt EUs BAT reference (BREF) document motsvarar BAT för en sektor ska ligga till grund för att fastställa tillståndsvillkoren. Inom fyra år efter det att en ny BAT-slutsats antagits av kommissionen ska villkoren i enskilda tillstånd vid behov uppdateras. Utsläppen ska ligga under de nivåer som anges i BAT-slutsatser. Länsstyrelsen har inte kännedom om att verksamheten inte uppfyller dessa men anser att det är angeläget att BIM åtminstone redovisar hur man lever upp till de huvuddokument som verksamheten omfattas av. Länsstyrelsen anser därför att BIM i god tid inför förhandling ska redovisa detta.

Lokalisering

Verksamheten är belägen i Stenkullens industriområde, Inom 250 m från verksamheten finns järnväg och på ca 1 km avstånd ligger E20. Drygt 400 m sydost om verksamheten finns Säveån. Avståndet till närmaste enstaka bostäder är 200 m åt sydväst. Bostäder planeras inom 400 m från verksamheten och kommunen har också preliminära planer att etablera bostadsområden på 200 m avstånd. Enligt Länsstyrelsens uppgifter från GIS (geografiskt informationssystem) bor det ca 30 personer inom 300 m från Bim Kemi. I Boverkets allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" anges ett riktvärde på 1 000 m mellan bostäder och verksamheter med oorganisk kemisk produktion. Denna typ av verksamheter är av mycket skiftande karaktär. En bedömning av vilket skyddsavstånd som krävs behöver göras i varje enskilt fall med utgångspunkt från de risker och den hälso- och miljöpåverkan som verksamheten ger upphov till. Med hänsyn till förhållandena vid Bim Kemis nuvarande verksamhet bedömer Länsstyrelsen att skyddsavståndet till bostäder generellt bör vara minst 300 m. Det innebär att man vid förtätning av antalet bostäder i området inte bör understiga ett skyddsavstånd av 300 m mellan verksamheten och nya bostäder. Länsstyrelsen anser efter de krav på skyddsåtgärder som Länsstyrelsen ställer att detta skyddsavstånd är tillräckligt även vid den ansökta utökade produktionsvolymen. Med hänsyn till att det är ett mindre antal boende inom 300 m

och under förutsättning att Länsstyrelsens yrkade villkor höras och BIMs kompletterande redovisning avseende riskerna vid verksamheten bekräftar att riskerna inte ökar vid en ökad produktion så bedöms lokaliseringen kunna tillstyrkas.

Utsläpp till vatten

Processvatten

Utsläpp av vatten sker när det inte finns behov av internt renat vatten. Vid ansökt produktionsvolym av organiska kemikalier kan renat processavloppsvatten med samma innehåll som vid nuvarande produktion komma att släppas till spillvattennätet. BIM bedömer att maximalt 1 500 m³ processvatten per år kan behöva avledas till spillvattennätet. Vid oorganisk produktion uppstår normalt inget spillvatten. Vid nuvarande tillståndsgiven produktion får BIM högst släppa ut 30 kg COD per år till spillvattennätet. En korrelationsfaktor har tagits fram och enligt den motsvarar det ca 11,5 kg TOC. Under 2009 har utsläppet av vatten från verksamheten innehållit ca 35 mg TOC/l och totalt har 8,5 kg TOC släppts till det kommunala nätet. Länsstyrelsen anser att det är positivt att parametern COD ersätts med TOC och bedömer att de föreslagna villkoren att reglera utsläppet till högst 11 kg TOC per år och högst 50 mg TOC/l är rimliga samtidigt som de innebär en skärpning jämfört med nuvarande villkor. BIM föreslår att villkoret ska vara provisoriskt under en 24 månaders prövotid på grund av produktionsförändring inom verksamheten. Länsstyrelsen anser att man under prövotiden även ska utreda riskerna för utsläpp till spill- eller dagvatten vid ökad produktion och hur dessa kan elimineras. Vid ett tillfälle under 2012 har slam från reningsverket runnit via nödbassängen till dagvattennätet. BIM har vidtagit åtgärder för att förhindra att detta sker igen. Det är dock viktigt att behovet av utökad kapacitet och behov av ytterligare skyddsåtgärder för reningsverket, bassänger och internt ledningsnät vid ansökt produktionsvolym utreds. Det är viktigt att risken för utsläpp av förorenat vatten till dag- eller spillvattennätet minimeras. BIM bör åläggas att redovisa en sådan utredning till miljödomstolen inom ett år. Länsstyrelsen har inget att erinra mot att nuvarande villkor för pH värde för avloppsvatten som avleds till spillvattennätet även ska gälla vid ansökt produktion. Länsstyrelsen är också positiv till att villkoren utformas som

begränsningsvärden med krav på information till tillsynsmyndigheten om redovisning av åtgärder enligt BIMs yrkande.

Dagvatten

Allt dagvatten inom området avleds till en dagvattenbassäng som rymmer 30 m³. Dagvattnet avleds till Sävån om pH är 4-10 och turbiditet <3. I annat fall utgår internt larm och vattnet pumpas till nödbassängen. Sävån är ett vattendrag med mycket höga naturvärden, bl.a. på grund av åns stora betydelse för Sävålxaxen som är en genetiskt unik laxstam. Både laxstammen och födoorganismer för laxen är mycket känsliga för föroreningar av olika slag. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att BIM vidtar omfattande skyddsåtgärder för att minska risken för påverkan på Sävån. Gräns- och riktvärden för vad som får släppas ut i Sävån är reglerat i förordningen om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten (2001:554). För pH gäller ett riktvärde på 6-9 i recipienten som endast får överskridas i samband med exceptionell väderlek eller särskilda geografiska förhållanden. Dessutom får artificiellt skapade pH-variationer inte avvika mer än 0,5 pH-enheter i förhållande till opåverkade värden i området mellan pH 6 och pH 9. Den naturliga pH-variationen i Sävån ligger mellan pH 6,7- 7,4. Det innebär att dagvattenutsläppet inte får riskera att leda till lägre pH än 6,2 eller högre pH än 7,9. Länsstyrelsen bedömer därför att det inte är lämpligt att avleda dagvatten med så lågt pH som 4 och med så högt pH som 10 till Sävån. Enligt Naturvårdsverkets rapport 4913, Bedömningsgrunder för miljö kvalitet, sjöar och vattendrag, motsvarar 1,0-2,5 FNU-enheter (standardenheter för turbiditet) måttlig grumling och 2,5 -7 FNU-enheter betydligt grumligt vatten. Länsstyrelsen bedömer att en turbiditet under 3 kan accepteras som gräns i dagvattnet för utsläpp till Sävån. Länsstyrelsen anser att ett villkor ska föreskrivas för utsläpp av dagvatten till pH intervallet 5-8 och turbiditeten <3 FNU-enheter. Sävån - mellan Aspen och Sävelången (SE641190-129229) är i dag klassad som Måttlig ekologisk status där kvalitetsfaktorn fisk varit utslagsgivande för bedömningen. God Ekologisk status ska vara uppnådd till 2021 och med de åtgärder som görs för fiskvandringen i Hedefors bör det finnas förutsättningar för denna norm ska kunna nås. BIM yrkar på ett fortsatt villkor som reglerar att förorenat dagvatten samlas upp och avleds till den interna reningsanläggningen innan avledning till

dagvattennätet. Tillsynsmyndigheten har enligt gällande tillstånd delegation att fatta beslut om omhändertagande av förorenat överskottsvatten från dagvattenhanteringen enligt miljödomstolens dom den 10 februari 2004 Mål nr M 220-99. Frågan har inte utretts och Länsstyrelsen anser med hänvisning till recipientens höga skyddsvärde och den ökade produktionen att det i tillståndsbeslutet ska fastställas krav på BIM att utreda förutsättningarna att rena ett förorenat dagvatten i det interna reningsverket. BIM bör utreda typ av föroreningar och koncentrationer av dessa och vilka volymer förorenat dagvatten som kan renas i det interna reningsverket. En utredning bör lämnas till tillsynsmyndigheten senast den 31 december 2012 och tillsynsmyndigheten bör ges fortsatt delegation att fatta beslut om villkor för hantering av förorenat dagvatten. Intill dess att förutsättningarna för att rena förorenat dagvatten i den interna reningsanläggningen är avgjord anser Länsstyrelsen BIM ska samråda med Länsstyrelsen om hur förorenat dagvatten ska hanteras. Villkoret bör därför fastställas om att förorenat dagvatten ska samlas upp och avledas till den interna reningsanläggningen. Intill dess att tillsynsmyndigheten fattat beslut om villkor för dagvattenreningen i reningsverket ska samråd ske med tillsynsmyndigheten om hantering av förorenat dagvatten.

Buller

Villkor för buller är i nuvarande tillstånd begränsat till högst 40 dB(A) nattetid (kl. 22-07), 45 dB(A) kvällstid (kl.18-22) samt sön- och helgdagar (kl.07-18) och till högst 50 dB(A) under dagtid. BIM har inte redovisat underlag för vilka bullernivåer som verksamheten vid nuvarande produktion orsakar eller vilka bullernivåer som den utökade produktionen beräknas medföra. Länsstyrelsen bedömer att det inte finns skäl att medge att bullervillkoren ska mildras i enlighet med BIMs yrkande till att motsvara bullervärden för befintlig industri enligt Naturvårdsverkets riktlinjer (1978:5). Nuvarande begränsning av buller från verksamheten bör kvarstå. Villkoret bör även reglera att buller kontrolleras i samband med förändringar av verksamheten eller när tillsynsmyndigheten anser att det är befogat. Överskrids bullervärdena ska BIM vidta omedelbara åtgärder. Länsstyrelsen tillstyrker inte BIMs förslag till bullervillkor.

Utsläpp till luft

En oljeeldad hetpanna används för uppvärmning av lokaler och en ångpanna för produktionsprocesser. Lågsvavlig olja Eol, används för uppvärmningen och för produktion av ånga. Den oljeeldade ångpannan installerades 1998 och är enligt BIMs beskrivning utrustad med modern förbrännings- och reglerteknik för optimering av värmeutnyttjande och minimering av utsläppen. 80 % av oljeförbrukningen beräknas åtgå till produktion av organiska kemikalier. En jämförelse om oljeförbrukningen vid produktionen motsvara BAT har dock inte gjorts. Den tillståndsgivna produktionen skulle maximalt vid 100 % produktion av organiska produkter medföra en förbrukning av 2 600 m³ olja vilket ger ett utsläpp av 1,8 ton svavel, 4,1 ton NO_x, 7 000 ton CO₂ och 450-700 kg stoft. Vid en produktion av enbart oorganiska produkter åtgår endast olja för uppvärmning vintertid vilket beräknas motsvara ca 75 m³ olja per år. Eventuellt kommer oljeuppvärmningen att ersättas med fjärrvärme vilket skulle reducera oljeförbrukningen med ca 75 m³ per år. Närmare uppgifter om pannorna som exempelvis pannornas effekt och faktiska ålder saknas i redovisningen. Med hänsyn till de utsläppsuppgifter som redovisas yrkar inte Länsstyrelsen på åtgärder avseende pannorna.

Energi

BIM har redovisat en energikartläggning. Av denna framgår att energianvändning vid verksamheten totalt under ett år uppgår till 2 200 MWh från elförbrukning och 4 000 MWh från oljeförbrukning. Produktionsprocesserna förbrukar 68 % av energin och övriga 32 % används för stödprocesser. Den dominerande delen av stödprocessernas energianvändning utgörs av uppvärmning av lokaler, interna transporter och uppvärmning av vatten. Energianvändningen vid produktionen utgörs till 60 % av förbrukningen vid produktionslinjerna, 34 % vid lagerhållningen och 6 % för tillverkning av tryckluft. Vid kartläggningen har man identifierat energibesparande åtgärder inom områden belysning, tryckluft och ventilation. Dessa beräknas minska elanvändningen med 30 %, CO₂-utsläppet med 550 ton per år samt minska kostnaden med 600 000 kr per år. BIM har identifierat flera möjliga områden att studera vidare för att minska energianvändningen.

BIM har inte redovisat vilka energiförbättrande åtgärder som man åtar sig att genomföra eller om en fördjupad energikartläggning kommer att göras. Länsstyrelsen anser att BIM inför förhandlingarna ska redovisa en tidsplan för de energiförbättrande åtgärder som man avser att göra samt de planer man har för fördjupad energikartläggning.

Transporter

Vid ansökt produktion kommer antalet tunga transporter att uppgå till 50-80 per vecka. Vid nuvarande produktion uppgår antalet tunga transporter till ca 5 per dygn. BIM redovisar att deras transporter i dagsläget utgör högst 1 % av den totala trafikmängden i området. I huvudsak sker transportererna nu under dagtid men kan i viss mån även ske kvällstid. Vid fullt utökad produktion beräknas transportererna med stor sannolikhet huvudsakligen ske dagtid men även under kvällar och nätter. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att transportererna styrs till att i huvudsak ske dagtid och endast till mindre del under kvällstid. Transporter nattetid bör undvikas helt för att minska risken för störningar för närboende. Länsstyrelsen anser att tiderna för transporter ska regleras i villkor.

Släckvattenhantering

BIM redovisar att man har kapacitet att valla in totalt 195 m³ släckvatten innan risk för vidare läckage till Säveån, 195 m³ beräknas motsvara en tidsperiod av 1 timme och 20 minuters släckningsarbete. BIM har redovisat att man aktivt arbetar med brandförebyggande åtgärder. Länsstyrelsen bedömer inte att det finns skäl att ställa krav på ytterligare lagringskapacitet för hantering av släckvatten. Det är dock viktigt att BIM säkerställer att volymen 195 m³ är tillgänglig för omhändertagande av släckvatten exempelvis behöver man ha utrustning för att kunna pumpa förorenat släckvatten till dag- och nödvattenbassäng. Om det vid släckning uppkommer större volym släckvatten än 195 m³ är det viktigt att BIM har möjlighet att förhindra utsläpp till Säveån. Länsstyrelsen anser att BIM i samråd med räddningstjänsten och länsstyrelsen ska ta fram ett förslag till åtgärder för att vid behov kunna pumpa släckvatten för att förhindra att det rinner till Säveån. BIM bör även föreslå en lämplig hantering av detta släckvatten. Ett villkor om redovisning av förslag till

åtgärder till Länsstyrelsen bör föreskrivas. Länsstyrelsen bör ges rätt att fatta beslut om lämpliga åtgärder.

Kemikalier

Gårdsplanen vid verksamheten är invallad och kan rymma en volym av totalt ca 6 000 m³. Alla produkttankar vars innehåll inte stelnar i rumstemperatur är placerade inom invallningen. Lastnings och lossningszonen i fabrikslokalen är invallad och belagd med kemikaliebeständigt material. Invallningen rymmer den största tanken plus 10 % av övriga tankars volym. Inom zonen finns en brunn med möjlig avledning av tvättvatten från rengöring av tankar till reningsverket. Den totala lagringsvolymen uppgår till ca 200 m³. Vid lossnings och lastning stängs en ventil så att ett eventuellt spill inte ska kunna pumpas till reningsverket. Extra lagringsutrymmen kan komma att behövas vid utökad produktion både för inkommande råvaror och färdiga produkter. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att dessa ska utformas med invallning motsvarande 10 % av lagrad volym. Företaget använder ett stort antal kemikalier i sin produktion. En del av dessa har sådana egenskaper att de motsvarar kriterierna för utfasningsämnen vilka bör bytas ut mot kemikalier med mindre farliga egenskaper. En del av de kemikalier som används har egenskaper som gör att man bör byta ut dem eller hantera dem på sådant sätt att riskerna med användningen minskar, de utgör s.k. riskminskningsämnen. Huvudsakligen används dock små till mycket små mängder av kemikalier med dessa egenskaper. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att BIM aktivt arbetar med att minska användningen av dessa kemikalier.

Övrigt

Länsstyrelsen anser att slutliga villkor 3, 4, 5, 6,7, 8, 11,12, 13 och 14 i befintligt tillstånd Mål nr M 220-99 i sin nuvarande lydelse ska fastställas även för en utökad produktion.

Lerums kommun, Miljö- och byggnadsnämnden, har yttrat följande. Miljö- och byggnadsnämnden kan tillstyrka BIM kemis ansökan om att utöka befintlig verksamhet i enlighet med inlämnad tillståndsansökan under förutsättning att

nedanstående kompletteringar lämnas in i ärendet och att följande kan visas alternativt regleras i mark- och miljödomstolens beslut.

Risken analysen ska utgå från den produktion som tillståndsansökan avser samt kunna visa att riskerna är så låga att de kan godtas både avseende påverkan på hälsa och den yttre miljön, bl.a. med avseende på risken för påverkan på Säveån.

Hur ofta luktstötter kan förväntas uppkomma, luktens förväntade spridning samt vilka och hur många som kan förväntas bli störda samt att omfattningen av lukten inte utgör en olägenhet för människors hälsa.

En redovisning över hur buller från verksamheten påverkar omgivande bostadsbebyggelse vid maximal produktion och som visar följande riktvärden för buller från verksamheten kan klaras. Högst 40 dB (A) nattetid (kl. 22-07), högst 45 dB (A) kvällstid (kl. 18-22) samt sön- och helgdagar (kl. 07-18) samt högst 50 dB (A) under dagtid.

Kommunens nuvarande säkerhetsavstånd, som anges i gällande ÖP 2008, på 200 m bibehålls som förutsättning för pågående och kommande planering av Stenkullen.

Räddningstjänsten Storgöteborg har anfört att BIM Kemis förmåga att hantera släckvatten från en eventuell brand är tillfredsställande.

Gryaab AB och **Lerum kommun Teknisk Service VA-produktion** tillstyrker att verksamheten bedrivs enligt ansökan med nedanstående kommentarer.

BIM föreslår att villkor för utsläpp till spillvattensystemet begränsas till 50 mg TOC per liter som dygnsmedelvärde under de dygn BIMs reningsanläggning är i drift och ska inte överskrida 10 kg TOC/år, att pH ska hållas inom spannet 6,5-11 samt att överskridande ska rapporteras till tillsynsmyndigheten senast inom en vecka.

Samtidigt ska då också BIM redovisa åtgärder för att förhindra ett upprepande.

Dessa mätparametrar är enligt vår bedömning tillräckliga. BIM föreslår en provotid på 24 månader. Vi anser att dessa villkor bör fastställas nu baserat på de

utsläppsnivåer som varit aktuella de senaste åren. Ett krav från Gryaab är villkoret kompletteras med att rapport om överskridande och åtgärdsförslag också redovisas till Gryaab och att rapporteringen om att överskridande skett görs omedelbart efter upptäckt. Åtgärdsförslag kan dock komma senare. När det gäller dagvatten så beskrivs att om dagvattnet är förorenat så förs det till BIMs reningsanläggning. Det framgår såvitt vi kan se dock inte helt klart vart det renade dagvattnet leds, till spill- eller dagvattensystem. Kan reningsverket leda både till spill- och dagvatten? Detta bör utredas inför förhandlingarna 6 november. Gryaab är inte berett att ta emot renat dagvatten.

Lerums Naturskyddsförening har anfört att tydligare åtgärder krävs för begränsning av buller vid transporter, framför allt de transporter som stör nattvilan.

BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE

Lerums Naturskyddsförening har anfört att tydligare åtgärder krävs för begränsning av buller vid transporter, framför allt de transporter som stör nattvilan. De flesta transporter sker dagtid. BIM Kemi har som ambition att undvika transporter kvälls- och nattetid.

Länsstyrelsen har anfört att BIM Kemi i god tid före förhandlingen ska redovisa underlag till bedömningen av riskerna vid utökad produktion jämfört med nuvarande produktion. Redovisningen ska omfatta uppgifter om sannolikheten för händelser som har koppling till produktionsökningen och vilka risker de beräknas medföra. BIM Kemi har låtit genomföra en kompletterande riskutredning. Av riskutredningen följer att riskbilden för BIM Kemis anläggning förblir på en låg nivå även vid sökt produktionsökning.

Länsstyrelsen har anfört att luft ska rensas med kolfilter eller annan likvärdig lösning för att minska risken för lukt. Funktionen av filtret ska testas minst en gång per år. Så som tidigare anförts innehar BIM Kemi redan en testanläggning med kolfilter. En första utvärdering av kolfiltret har utförts av DGE i november 2011. Vidare utvärdering av testanläggningen kommer att ske under innevarande år.

Utifrån resultaten av kommande utvärdering kommer en lämplig lösning att väljas och krav på filtrets prestanda samt frekvens för byte/underhåll av filter att fastställas. Det är således BIM Kemi avsikt att även fortsättningsvis använda kolfilter för att minimera lukt. Den föreslagna frekvensen för test av filtret om minst en gång per år utgör vidare enligt BIM Kemi en rimlig och acceptabel nivå.

Länsstyrelsen har framfört att BIM Kemi ska utreda behovet av utökad kapacitet och ytterligare skyddsåtgärder för reningsverket, bassänger och internt ledningsnät vid en ökad belastning, inklusive åtgärder för att minimera risken för utsläpp av förorenat vatten till dag- eller spillvattennätet. Det processavloppsvatten som uppkommer i verksamheten utgörs huvudsakligen av tvättvatten från rengöring av blandnings- och reaktionskärl. Rengöring sker framför allt vid växlingar i produktionen mellan olika produkter. Processavloppsvattnet innehåller huvudsakligen suspenderade ämnen (vaxer, polymerer, små mängder syra/bas). Reningsverket är konstruerat för att behandla/avskilja dessa ämnen. Processavloppsvattnet/tvättvattnet leds via golvrännor och brunnar till en pumpgrop (25 m³) i fabriken lastning/lossningszon. Processavloppsvattnet pumpas från pumpgropen till fabriken reningsverk som ligger i den norra delen av lastnings/lossningshallen. I reningsverket genomgår vattnet en förbehandling som omfattar avskiljning av fett, tyngre partiklar och flytande ämnen. Därefter leds vattnet till ett utjämningsmagasin med en volym om cirka 50 m³ med överfall till en intilliggande pumpgrop varifrån det pumpas till själva reningsanläggningen. Dessutom finns en nödbassäng med en volym om 75 m³ som alltid ska vara tom. Reningsprocessen omfattar filtrering i påsfilter, temperering, pH-justering, dispersion/flotation, utjämning och slutligen ultrafiltrering. I nuläget uppkommer i genomsnitt fyra m³ spolvatten per arbetsdag. Anläggningen är dimensionerad för ett flöde om två m³ per timme. Anläggningen körs i nuläget bara under delar av dagen och då utnyttjas en begränsad del av anläggningens kapacitet. Efter ultrafiltreringen mellanlagras det behandlade vattnet i en tank (30 m³) varefter vattnet kan återföras till produktionen. En genomgång av ultrafiltreringsanläggningen görs minst två gånger per år samt vid behov. BIM Kemi har under senare år arbetat med att effektivisera återanvändningen av

internt renat vatten. Under åren 2010 och 2011 återtogs allt uppkommet processavloppsvatten i produktionen. Vad avser innevarande år har hittills allt processavloppsvatten recirkulerats, vilket medför att inget processavloppsvatten heller har släppts till det kommunala reningsverket. Sökt verksamhet omfattar både organisk och oorganisk produktion. Från den oorganiska produktionen uppkommer inget processvatten, eftersom allt spolvatten från denna del återtas till produktionen

Vad gäller utökad produktion av organiska produkter kommer mängden avloppsvatten inte att öka i proportion till den ökade produktionen. Utökad produktion medför i stället att tillverkningen av vissa produkter körs i längre serier (flera "batchar" i rad), vilket medför färre tillfällen då processkärlen behöver rengöras. En ökning av mängden avloppsvatten kan dock förväntas, men som anförts ovan finns idag en stor outnyttjad kapacitet i reningsverket dagtid. Dessutom kan reningsanläggningen även köras nätter och helger vid behov. Vid ett "ytterlighetsscenario" med 75 % organisk produktion (dvs. cirka fyra gånger större än i nuläget) med konservativt antagande att mängden processavloppsvatten ökar proportionellt mot produktionsökningen skulle mängden processavloppsvatten uppgå till cirka 16 m³ per dygn. Denna mängd kan behandlas i reningsverket dagtid. Då fördelningen mellan organisk och oorganisk produktion beror på kundernas efterfrågan kan BIM Kemi inte uppskatta hur fördelningen mellan produkterna vid fullt utnyttjat produktionstillstånd kommer att bli. Ett rimligt antagande är att produktionen fördelas lika mellan de olika produktslagen. Utifrån dagens efterfrågan bedömer dock BIM att efterfrågan på oorganiska produkter är så stor att en möjlig fördelning skulle kunna bli 70 % oorganisk och 30 % organisk produktion. Utifrån beskrivningen ovan blir då ökningen av mängden processavloppsvattnet endast begränsad. För det fall allt behandlat avloppsvatten inte kan användas i produktionen släpps det, efter analys och kontroll (pH och flöde), till det kommunala spillvattennätet och vidare till det kommunala avloppsreningsverket. Före det att vattnet släpps till spillvattennätet leds det efter ultrafiltreringssteget till ett osmosfilter. Osmosfiltret är dimensionerat för att klara sex m³ per produktionsdygn.

Sammanfattningsvis anser BIM Kemi att ökning av mängden processavloppsvatten

kan hanteras i BIMs reningsverk, återanvändas i produktionen eller vid behov avledas till det kommunala avloppssystemet. Med hänsyn till ovanstående beskrivning är BIM Kemi av uppfattningen att det inte behövs utredning vad gäller hanteringen av spillvatten.

Länsstyrelsen har anfört att pH-värdet i utgående dagvatten som avleds till Sävån ska ligga inom intervallet 5-8 och att turbiditeten ska understiga 3 FNU-enheter. BIM Kemi accepterar värdet för turbiditet och det lägre pH värdet 5 avseende utgående dagvatten, men vill behålla det nuvarande övre "larmvärdet" på pH 9 (dvs. pH-värdet över vilket dagvattnet överleds till reningsverket). Dagvattnets pH ligger vanligen mellan 7 och 8 men under kortare perioder kan vatten med pH mellan 8 och 9 avledas till recipient. BIM menar att detta inte medför någon konsekvens i Sävån. Delströmmen från BIM vid pumpning är i cirka 0,25 m³ per minut och leds via kulvert/dike till Sävån där flödet är mellan 120-4 800 m³ per minut. (Källa Lerum fjärrvärme).

Länsstyrelsen har yrkat att BIM Kemi ska utreda förutsättningarna för att rena förorenat dagvatten i den interna reningsanläggningen. Inom gården, som utgör en invallad yta, förvaras råvaror/produkter som stelnar vid rumstemperatur. Dessa ämnen bedöms inte orsaka förorening av dagvatten. De ämnen som skulle kunna läcka ut på gårdsplanen och förorena dagvattnet är sådana ämnen som hanteras i storcontainer (med en volym om en m³) på lastbryggan. Dessa ämnen utgörs i första hand av ättiksyra (25%-ig), natriumhydroxid (50%-ig) och emulgeringsringmedel (bestående huvudsakligen av olika polymerer). Vid en olycka/spill skulle ovan angivna ämnen kunna leda ner i dagvattensystemet. BIM Kemi har dock rutiner och skyddsåtgärder som minskar risken för spridning av ett eventuellt spill enligt följande.

- Vid all lastning och lossning är EIM Kemis personal närvarande och kan därmed upptäcka eventuellt kemikaliespill. Mindre spill kan hanteras direkt av personalen.

- Vid större kemikaliespill på gårdsplanen täcks samtliga dagvattenbrunnar med tättingar, för att förhindra spridning till dagvattensystemet. Därefter säkras området och räddningstjänst och/eller Ragn-Sells kontaktas för sanering.
- Om ett spill hamnar i en dagvattenbrunn leds det till en dagvattenbassäng som är nedgrävd utefter Plåtvägen. Bassängen rymmer 30 m³.
- Från dagvattenbassängen pumpas kontinuerligt en delström till BIMs reningsverkslokal. Där kontrolleras kvaliteten på vattnet "online" dels med turbidimeter och dels med pH-mätare. Interna gränsvärden har satts till pH-värde 4-9 och turbiditet < 3 FNU-enheter. Om gränsvärdet överskrids slås pumparna om så att vattnet går till nödbassängen för senare behandling i reningsverket. Vidare går ett larm internt.
- Om gränsvärdena inte överskrids pumpas dagvattnet till ett kulverterat dike som går utefter Plåtvägen. Det kulverterade diket mynnar ut i ett öppet dike och därefter vidare ut i Säveån cirka 500 meter från fastighetsgränsen.
- Driftsinstruktioner för åtgärder vid larm finns i EIM Kemis beredskapsplan för utsläpp. Kunskap om hantering av uppkommet spill och efterföljande sanering ingår i medarbetarnas basutbildning. Dagvattnet kommer även fortsättningsvis att hanteras som det gör idag.

De ämnen som eventuellt skulle kunna förorena dagvatten är desamma som hanteras i produktionen och som reningsverket är konstruerat för att behandla. Förorenat spill kan således behandlas i det interna reningsverket. Enligt vad som beskrivits ovan finns möjligheter att magasinera förorenat dagvatten i flera bassänger. Då inte reningsverkets hela kapacitet utnyttjas i nuläget finns även utrymme för att behandla förorenat dagvatten vid de tillfällen behov eventuellt skulle uppkomma. Detta gäller även vid en utökad produktion. Sammanfattningsvis kan förorenat dagvatten behandlas i det interna reningsverket vid såväl nuvarande, som sökt verksamhet. Mot bakgrund av vad som beskrivits ovan är BIM Kemi av uppfattningen att behov av utredning inte föreligger vad gäller rening av dagvatten. BIM anser vidare att samråd vid mindre spill/förorening av dagvatten med tillsynsmyndigheten inte är nödvändigt.

Länsstyrelsen har yrkat att villkor för buller föreskrivs i enlighet med bullernivåerna för nyetablerad industri. Så som tidigare anförts bullrar inte BIM Kemis verksamhet nämnvärt. Det som ger upphov till buller är det kyltorn som är igång mellan kl. 08.00 och 16.30. Det är alltså BIM Kemis uppfattning att Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller för befintlig industri ska gälla. För det fall BIM Kemi installerar nya anläggningar kommer BIM Kemi dock tillse att dessa uppfyller de bullervärden som gäller för nyetablerad industri.

Länsstyrelsen har i sitt yttrande föreslagit villkor för transporter, av vilket följer att transporter huvudsakligen ska ske dagtid (kl. 07-18) och endast till mindre del under kvällstid (kl. 18-22). Transporter nattetid ska undvikas. Så som ovan nämnts under punkten 2.2 har BIM Kemi som ambition att undvika transporter kvälls- och nattetid.

Länsstyrelsen har anført att BIM ska säkerställa att det i händelse av brand finns en tillgänglig volym motsvarande 195 m³ för lagring av släckvatten. Härutöver har Länsstyrelsen anført att BIM Kemi senast den 31 december 2012 till Länsstyrelsen ska redovisa förslag till åtgärder för att vid behov kunna pumpa släckvatten samt föreslå lämplig hantering av släckvattnet. Länsstyrelsen ska därefter ha rätt att fatta beslut om åtgärder. Räddningstjänsten i Lerums kommun (aktbil. 28) har ansett att BIM Kemis förmåga att hantera släckvatten från en eventuell brand är tillfredsställande. Vid en större brand då BIM Kemis egna pumpar har slagits ut och det interna reningsverket inte fungerar, alternativt inte är lämpligt att använda, får släckvatten som samlats i cisterner och på den invallade gårdsplanen hanteras av Räddningstjänsten, Ragn-Sells eller annan entreprenör. Ragn-Sells kan t.ex. transportera släckvatten till mellanlager i Marieholm för beslut om vidare hantering. Länsstyrelsen har vidare anført att E3IM Kemi senast den 31 december 2012 till Länsstyrelsen ska redovisa förslag till åtgärder för att vid behov kunna pumpa släckvatten samt föreslå lämplig hantering av släckvatten. BIM Kemi hänvisar till vad som anförts ovan. Med hänsyn till att släckvattnet kommer att omhändertas av en extern aktör är det BIM Kemis uppfattning att ytterligare kommentarer eller utredning inte är erforderligt i denna del.

Länsstyrelsen har anfört att BIM Kemi i god tid inför förhandlingarna ska redovisa en tidsplan för genomförande av energiförbättrande åtgärder samt tidsplan för fördjupad energikartläggning. BIM Kemi kommer att under hösten 2012 öppna upp en våning 2 på byggnaden samt bygga ett kontorslandskap. Detta ger BIM möjlighet att minska användandet av energikrävande ventilation och uppvärmning vid arbetsplatserna. I övrigt är ventilationen genomgången och går numera endast dagtid. Så som tidigare nämnts kan BIM Kemi inte byta uppvärmning till pellets. Detta beror på sådan uppvärmning skulle innebära stora investeringskostnader samt kraftigt ökade transporter utan att tillräcklig miljönytta skulle uppnås. BIM Kemi kommer att starta ett projekt med utgångspunkt från energikartläggningen där BIM Kemi kommer att utreda vilka ytterligare åtgärder som är lämpliga utifrån energisynpunkt. Ett projekt är vidare under uppstart för hantering av energibesparande åtgärder.

Miljö- och byggnadsnämnden och *Kommunstyrelsen* har anfört att riskanalysen ska utgå från den produktion som tillståndsansökan avser samt kunna visa att riskerna är så låga att de kan godtas både avseende påverkan på hälsa och på den yttre miljön, bl.a. med risken för påverkan på Säveån. BIM Kemi hänvisar till den kompletterande riskanalysen som genomförts. Vad avser påverkan på den yttre miljön anför BIM Kemi vidare följande. Risk åren funktion av konsekvens och sannolikhet. Utsläpp av förorenat dagvatten skulle kunna ske, men sannolikheten är liten för att det skulle kunna hända. Dessutom är konsekvensen (risk för påverkan i Säveån) av ett sådant utsläpp mycket liten. För att ett utsläpp till Säveån ska kunna ske krävs att flera barriärer som passeras och flertal rutiner som BIM Kemi innehar vad gäller hantering av dagvatten skulle sluta fungera samtidigt. Sannolikheten för att en enskild barriär/rutin inte ska fungera kan grovt uppskattas till en gång per 1-10 år, alternativt 1 gång per 10-100 år (Det ska i sammanhanget nämnas att utsläpp av förorenat dagvatten inte har skett sedan nuvarande system installerades år 1996). Detta innebär att sannolikheten för att samtliga barriärer/rutiner samtidigt inte fungerar är en gång på 100-1000 år. De ämnen som skulle kunna läcka ut på gårdsplanen och förorena dagvattnet är sådana ämnen som hanteras i storcontainer

(med en volym om 1 m³) på lastbryggan. Dessa ämnen utgörs i första hand av ättikssyra (25%-ig), natriumhydroxid (50%-ig) och emulgeringsmedel (består huvudsakligen av olika polymerer). Konsekvensen av ett utsläpp av en begränsad utspädd mängd av något av dessa ämnen, till det dike som mynnar i Sävån, bedöms också som små (ättiksyra, emulgeringsmedel) till lindriga (natriumhydroxid), dvs. märks inte alls eller utgörs av en övergående lokal påverkan. Sävån bedöms inte påverkas överhuvudtaget.

Sannolikheten för utsläpp av industriellt avloppsvatten är vidare mycket liten, eftersom avloppsvatten huvudsakligen cirkuleras inom anläggningen. Vid vissa tillfällen kan avloppsvatten behöva släppas ut, men detta sker i så fall efter rening i flera steg (bl.a. genom ultrafiltrering och osmotiskt filter) och släpps därefter till det kommunala spillvattennätet. Under våren 2012 skedde dock ett utsläpp av slam från utjämningsbassängen av avloppsvatten till dagvattenssystemet. Mängden slam som släpptes ut var begränsad och samlades in omgående av Räddningstjänsten. Konsekvensen var därmed liten i recipienten (diket). Händelsen är vidare anmäld till tillsynsmyndigheten. Efter den aktuella händelsen har BIM Kemi bytt nivåmätare, förbättrat rutinerna och kommer att installera ytterligare larm för att eliminera denna typ av händelse. BIM Kemi kommer även löpande att överväga behovet av ytterligare utjämningsvolym allt eftersom produktionen ökar.

Miljö- och byggnadsnämnden och Kommunstyrelsen har anfört att BIM bör beskriva hur ofta luktstötter kan förväntas uppkomma, luktens förväntade spridning samt vilka och hur många som kan förväntas bli störda samt att omfattningen av lukten inte utgör en olägenhet för människors hälsa. Lukt kan uppkomma vid tillverkning av organiska kemikalier via förestningsprocesser. Denna typ av produktion sker oregelbundet utifrån beställning och produktionen pågår från ett dygn upp till en vecka. Situationen kommer att vara densamma vid sökt verksamhet. BIM har installerat ett kolfilter som effektivt reducerar halten av luktande ämnen och menar därmed att störande lukt inte kommer att uppkomma. Den förhärskande vindriktningen i området är sydvästlig dvs. i riktning från de närmaste bostäderna. BIM Kemi har inte mottagit några formella klagomål på lukt varken

efter det att kolfiltret installerades. Enligt den information BIM Kemi fått har inte heller Länsstyrelsen mottagit några klagomål. Vid samrådet, som hölls före det att kolfiltret installerades, framförde dock en närboende att det vid vissa tillfällen luktar från anläggningen.

Miljö- och byggnadsnämnden och Kommunstyrelsen har anfört att kommunens säkerhetsavstånd om 200 meter ska bibehållas som förutsättning för pågående och kommande planering av Stenkullen. BIM Kemi är av uppfattningen att säkerhetsavståndet bör uppgå till 300 meter till kommande bostadsbebyggelse, vilket även utgör Länsstyrelsens uppfattning i denna del.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och att den därför kan godkännas.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen har liksom de myndigheter som yttrat sig i målet inte funnit skäl att ifrågasätta tillåtligheten av den ansökta verksamheten.

Villkor, prövotid, delegation m.m.

Sent i processen har det kommit fram ett antal nya synpunkter på vilka villkor m.m. som bör föreskrivas för verksamheten. Enligt mark- och miljödomstolen bör följande gälla.

Mark- och miljödomstolen noterar inledningsvis att det i BIMs förslag till slutligt utsläpps- och bullervillkor finns ett tillägg om att det vid överskridande av de föreskrivna halterna ska ankomma på tillsynsmyndigheten att bestämma en tidpunkt då villkoret ska innehållas.

Som en allmän utgångspunkt för all villkorsskrivning gäller att villkor ska vara rättssäkra, ändamålsenliga och lämpade för egenkontroll och tillsyn. Förutsättningarna för kontrollen är av betydelse för hur villkoret ska formuleras.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 310 uttalat att ett villkor ska utformas så att det kan utgöra grund för att konstatera om en överträdelse har begåtts så att en överträdelse då också kan ligga till grund för påföljder enligt sanktionssystemet. Mark- och miljödomstolen anser att den villkorsformulering som BIM har föreslagit inte uppfyller dessa krav och med undantag för provisoriska föreskrifter inte kan tillämpas vid villkorsskrivningen.

Utsläpp till vatten - spillvatten

Mark- och miljödomstolen noterar att BIMs utredningsbehov i fråga om utsläpp till vatten har aktualiserats vid tidigare prövningar av verksamheten. Senaste provotid och utförda utredningar har lett till betydande begränsning av processvattenvolymer som efter rening behöver avledas till numera Gryaabs avloppsreningsverk. Enligt vad som framkommit i målet rör det sig om ca 75 m³/år i dagsläget, men med anledning av nu sökta produktionsökning, kan teoretiskt högst 1 500 m³/år renade processvatten släppas till spillvattennätet. Enligt BIM är dock behovet av att släppa ut renade processavloppsvatten inte proportionellt mot produktionen eller vattenförbrukningen utan kommer troligen att vara i samma storleksordning som i dagsläget.

Storleken på vattenvolymer och dess kemiska innehåll som avleds till spillvattennätet kan givetvis vara av betydelse för Gryaabs avloppsreningsverk som har framfört invändningar att ta emot renat dagvatten. Stora vattenvolymer av icke behandlingsbart dagvatten kan nämligen störa reningsprocessen och kräver oftast ökad användning av fällningskemikalier.

Det är allmänt känt att reningsverken främst är byggda och dimensionerade för att ta emot och rena hushållspillvatten och därmed minska innehållet av syreförbrukande ämnen, fosfor- och kväveföreningar som finns i sådana vatten. Reningsmöjligheterna beträffande övriga vatten är generellt sett starkt begränsade. Detta gör att även mindre volymer av ej tillräckligt renat processvatten kan störa driften av ett avloppsreningsverk, och att behandlingen av avloppsslam från sådana vatten kan ge hämmande effekter på reningsverkets biologiska reningssteg.

Utsläpp till vatten - dagvatten

För att motverka effekterna av råvaruspill och därmed utsläpp av förorenade ämnen till Säveån omhändertar BIM förorenat dagvatten och avleder det till den egna vattenreningsanläggningen. Kontrollparametrar som avgör dagvattnets reningsbehov avser enbart pH-värde och turbiditet. I takt med en ökad produktion och kemikalieanvändning bör val av dessa analysparametrar utvärderas och vid behov kompletteras med hänsyn till vattenrecipientens skyddsbehov.

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att det föreligger en osäkerhet av i vilken grad vattenutsläppen vid en utökad produktionsvolym kommer att påverka såväl Gryaabs avloppsreningsverk som det biologiska livet i Säveån. BIMs förslag till visst föroreningsinnehåll i det avledda processavloppsvatten under en provotidsperiod om 24 månader kan accepteras som ett provisoriskt villkor, men själva provotiden bör förknippas med ytterligare utredningskrav både vad gäller process- och dagvattenutsläppen.

Mark- och miljödomstolen gör samma bedömning som Gyaab när det gäller pH-värde i utgående dagvatten.

Utsläpp till luft

Enligt BIMs beräkning kan förbrukningen av eldningsolja uppgå till 2 600 m³/år, vilket även som Eo1 bör begränsas till förmån för alternativa och mindre miljöskadliga bränslealternativ. Detta behov bör dock rimligen kunna utredas i samråd med tillsynsmyndigheten och inom ramen för BIMs eget miljö- och kvalitetsarbete. Något särskilt villkor behövs därför inte i denna del.

Inom 200 meter från BIMs verksamhet finns 7 bostadshus och inom 300 meter 17 bostadshus. Utsläpp av processgaser (oljedimma) från förestringsprocessen bedöms uppkomma i en begränsad omfattning men kännetecknas av en mycket låg lukttröskel, vilket kan leda till luktstörningar för omgivningen och i synnerhet vid en utökad produktionsvolym.

BIM har kompletterat ansökningshandlingarna med utvärdering av nyinstallerad reningsutrustning i form av en enkel kolfilteranläggning i pilotskala, men det som framkommit tyder på fortsatt behov av kolfiltrets prestandaerfarenhet såsom driftsäkerhet, reningsgrad och optimala dimensioneringsbehov. Måhända bör ytterligare, seriekopplat kolfiler installeras om så visar sig nödvändigt med anledning av kolbyte- och dimensioneringsbehov eller annan reningsutrustning anpassad för ändamålet. Frågan ska utredas under en prövotid enligt vad som närmare anges i domslutet

Buller

Mark- och miljödomstolen finner det lämpligt att i ett sedvanligt bullervillkor för nyetablerad industri ska föreskrivas för verksamheten. Villkoret motsvarar BIMs senaste villkorsförslag, dock med de undantag som avser tillämpning av begränsningsvärden enligt vad som angetts ovan.

Mark- och miljödomstolen erinrar om det inte bör komma i fråga att låta beräkningen av ekvivalentvärdena avse hela de i villkoret angivna tidsperioderna. I de fall viss verksamhet pågår endast del av en period eller om verksamhetens ljudnivå varierar mycket ska den ekvivalenta ljudnivån bestämmas för den tid under vilken den bullrande verksamheten pågår. Vid kontrollerna bör de mätstrategier användas som anges i remissversionen från 2005 av Naturvårdsverkets rapport 5417 ”Metod för immissionsmätning av externt industribuller”, som (sedan 2005) finns publicerad på Naturvårdsverkets hemsida, eller motsvarande uppdaterade riktlinjer.

Kemikalie- och avfallsfrågor

Mark- och miljödomstolen delar BIMs bedömning att BIMs villkorsförslag i frågan om försiktighetsmått i samband med kemikaliehantering är tillräckligt. I övriga hänseenden som avser kemikalie- och avfallshantering omfattas BIMs verksamhet av de skyldigheter som åligger en verksamhetsutövare i enlighet med 2 kap. 3 § miljöbalken och de bestämmelser som reglerar egenkontrollen.

BIMs råvaruanvändning bygger på hantering av ett mycket stort antal kemikalier och en del av dessa utgörs av riskminsknings- och utfasningsämnen. Beträffande länsstyrelsens förslag på s.k. kemikalievillkor anser BIM att interna arbetsrutiner samt de regler som införts genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach) tillräckligt reglerar frågor om kemikalieanvändningen.

Denna uppfattning delar inte mark- och miljödomstolen. Av bilaga 1 till delbetänkandet SOU 2007:80 (*Reach - utrymmet för nationella åtgärder*) framgår bland annat att Reach inte bör innebära en principiell skillnad EG-rättsligt jämfört med äldre regler vad gäller möjligheten att tillämpa nationella krav. Däremot harmoniserar Reach områden som inte är harmoniserade i äldre EG-regler. Ett individuellt utformat villkor avseende t.ex. utsläpp av en kemikalie eller användningen av en kemikalie i en process strider inte mot Reach och kan inte heller ses som en åtgärd som faller under artikel 28 i fördraget, och därmed kan detsamma sägas om de regler i 2 kap. miljöbalken som innehåller principer som ska tillämpas när sådana villkor sätts.

Mot bakgrund av de egenskaper som kännetecknar de i ansökan angivna kemikalierna, uppgifter om dess riskfraser och bolagets bedömning att BIM:s volymkemikalier är inte klassade som farliga enligt KIFS 2005:7 (aktbilaga 1 p. 7.1.3.2.) anser mark- och miljödomstolen att det är befogat att bolagets förslag till villkor om kemikaliehantering kompletteras med länsstyrelsens villkorsförslag om informations- och kunskapskrav med avseende på nya ämnen i råvaror eller insatskemikalier som ska användas i bolagets tillverkningsprocess. Hur informationen ska delges tillsynsmyndigheten bör framgå av bolagets förslag till kontrollprogram.

Säkerhetshöjande åtgärder

Länsstyrelsen har yrkat att mark och miljödomstolen ska föreskriva ett villkor med avseende på beredskapsplan och utrustning för hantering av släckvatten. Enligt Räddningstjänsten är BIMs förmåga att hantera släckvatten från en eventuell brand tillfredsställande. Domstolen delar den bedömningen. Släckvattenfrågan bör därför

regleras inom ramen för BIMs egenkontroll och/eller kontrollprogram.

Kontrollfrågor

Mark och miljödomstolen kan godta BIMs förslag på villkor om kontrollprogram under förutsättning att kontrollprogrammet anpassas för kontroll av de nu föreskrivna villkoren samt att tillsynsmyndigheten ges rätten att föreskriva närmare anvisningar beträffande mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.

Delegerade frågor

För att tillgodose kravet på villkorsreglering och samtidigt behålla hög flexibilitet är det angeläget att tillsynsmyndigheten ges rätten att vid behov under prövotiden föreskriva villkor beträffande ytterligare analysparametrar för renat process- och dagvatten, samt beträffande användning av fossila bränslen, BIMs avslutningsplan och kontrollprogram.

Vad som i övrigt ska gälla framstår som okontroversiellt och framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 29 januari 2013

Gunnar Bergelin

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Gunnar Bergelin, ordförande, och tekniska rådet Jolanta Green samt de särskilda ledamöterna Dan Löfving och Jan Wallén.